

Lesník

Obsah

- 2** Obsah
- 3** Anketa
- 4** Príhovor generálneho riaditeľa
- 5** Vedenie podniku prevzal Ing. Ctibor Határ
- ~ Ekonomicko-obchodný úsek sa rozdelil, obchodným riaditeľom sa stal Miroslav Lelák
- 6** Šieste Lesnícke dni odštartovalo podujatie na zvolenskom námestí
- ~ Lesnícke dni na východe
- 7** Lesnícke a drevárske múzeum Zvolen, nové Významné lesnícke miesto
- 8** Pozitívne odkazy minulosti k zefektívneniu práce v lesníctve
- 9** Výhliadka na novootvorenom Lesníckom náučnom chodníku ponúka pohľad na Slánske Vrchy
- 10** Nový dekan Lesníckej fakulty TU Zvolen
- ~ OZ Semenoles v medzinárodnej semenárskej federácii (ISF)
- 11** Kus lesníckej tradície ožívá vždy na jaře
- ~ Vyhlásenie ankety na udelenie „Ceny Jozefa Dekreta Matejovie“ pre rok 2012
- 12** Napni slnku krídla motýlie ...
- 13** Dozorná rada Lesov ČR sa bude koncom júna zaoberať novou koncepciou podniku
- ~ Na konferenci zazneli názory na vzťah rekreácie a ochrany prírody
- 14** Mondí SCP, najväčší spracovateľ dreva na Slovensku
- 15** Daniela Zvernica Teplý Vrch
- 16** Lesníctvo v pozostalosti históriky alebo, čo nám zanechal Jozef Urgela
- 17** Potulky mestom predstavili Banskobystričanom budovu generálneho riaditeľstva Lesov SR
- 18** Javorina 2012
- 19** Deň stromu 2012 v Lučenci
- ~ Lesní pedagógovia si vyslúžili poďakovanie od Národného lesníckeho centra
- ~ Rotunda sv. Juraja (Locus Durco) a Lesná pedagogika
- 20** A zas sme o trochu bohatší...
- ~ Rakúsko – Uhorské vyrovnanie a Banícka a lesnícka akadémia
- 21** Ing. Ján Missuth spomienka na popredného lesníckeho odborníka
- 22** Nezmar
- 23** Pro Silva à la Svätý Anton
- 24** Uveríte?
- ~ Zasmejte sa
- 25** Chata Tichá 2
Naše zariadenia
- ~ Pstruh na masle plnený rozmarínom a so slaninou
Receptár
- 26** Ahoj deti!
- 27** Kalendár akcií
- ~ Pracovné jubileá
- ~ Životné jubileá
- 28** Jubilejná 10. sezóna otvorenia Lesníckeho skanzenu

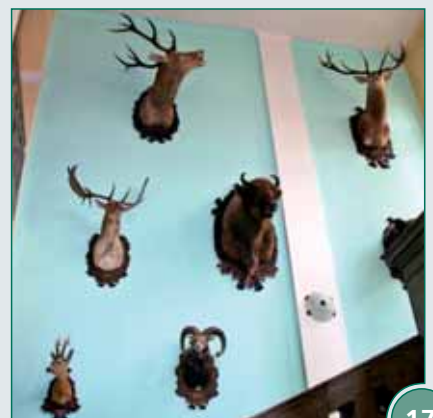
6

11

15

17

Lesník

časopis zamestnancov
š.p. LESY SR
Banská Bystrica
máj 2012

Šéfredaktor:
Ing. Vlastimil Rezek (vr)

Redaktori:
Ing. Milan Longauer
Ing. Rudolf Bruchánik
PhD. Jiří Junek

Stáli prispievatelia:
Mgr. Tatiana Figurová
Ing. Viliam Stockmann

Foto na titulnej strane:
LESY SR

Grafická úprava:
ANGEMY, s.r.o.
www.angemy.eu

Adresa redakcie:
LESY SR, š.p.
Námestie SNP č.8
975 66 Banská Bystrica
telefón: 048/43 44 278
fax: 048/43 44 191
e-mail: vlastimil.rezek@lesy.sk

Zmeny sú nevyhnutnou súčasťou každej fungujúcej spoločnosti a ich pozitívnym sprievodným znakom je, že prinášajú, pokiaľ sú správne využité, aj nové možnosti. Po marcových parlamentných voľbách a menovaní nového ministra pôdohospodárstva Ľubomíra Jahnátka sa zmeny dotkli aj podniku LESY SR. Po odvolaní bývalého generálneho riaditeľa Igora Vizslaia bol touto funkciou poverený skúsený manažér Ctibor Határ, ktorého, napriek tomu že firma je v súčasnosti v pomerne dobrej kondícii, nečaká jednoduché obdobie. Výrazný pokles ťažby, neistá situácia na trhu s drevom a pomerne vysoko stanovený plán zisku, ktorý má byť druhý najvyšší v histórii podniku, nedáva veľký priestor na chyby či formálne riešenia.

Dovoliť si preto za všetkých zamestnancov podniku zaželať poverenému generálnemu riaditeľovi veľa zdravia, pracovných úspechov a správnych rozhodnutí, aby LESY SR pokračovali v tom, čo bolo v minulosti dobré a zmenili to, čo prinášalo podniku negatívnu popularitu a ekonomické straty.

Blaskeľ Ján

Anketa

Marian Číž
riaditeľ múzea
vo Sv. Antone

Akcie v rámci Lesníckych dní majú vždy pozitívny ohlas. Stali sa už tradíciou, v ktorej treba pokračovať. Podujatí, ktoré takto prezentujú prácu lesníkov, nebude nikdy dost. Úvodný deň vo Zvolene bol zorganizovaný na výbornej úrovni. U nás v Banskej Štiavnici treba pochváliť Strednú odbornú školu lesnícku - Lesnícky deň v Botanickej záhrade 18. 4. navštívilo okolo 900 detí a nielen z blízkeho okolia (bol tu i autobus až z Haliča). Odborní pracovníci nášho múzea vykonali množstvo prezentácií v ZŠ a MŠ z blízkeho regiónu. V kaštieli sme realizovali výstavu obrazov akad. mal. Vladimíra Petrika „Stromy a lesy“ a pokračujeme aj v júni - mesiaci poľovníctva - súťažou „Čo šepká les“ (7.6.) a Detskými dňami sv. Huberta (20. a 21. 6.).

Ludmila Marušáková
NLC

Lesnícke dni sú najväčším celoslovenským lesníckym projektom určeným verejnosti. Na organizácii a finančnom krytí projektu sa podieľajú najvýznamnejšie štátne i neštátne organizácie, školy, neziskové organizácie i dobrovoľníci. Cieľom je dostať sa bližšie k ľuďom, najmä na námestia, do škôl, knižníc, sociálnych zariadení a osloviť aj tých, ktorí nepatria medzi pravidelných návštevníkov lesa. Zámer sa v priebehu šiestich rokov nezmenil, stále je snaha skoncentrovať ľudské a materiálne zdroje, pripravovať spoločné aktivity v rôznych regiónoch Slovenska a sústrediť pozornosť na význam lesov a lesníctva pre spoločnosť. Úspech vyžaduje atraktívny program a kvalitný manažment.

Lesnícke dni si získali stálych návštevníkov a verím, že vďaka spolupráci partnerov budú pokračovať aj v budúcom období. Za slabú stránku považujem hlavne chýbajúcu mediálnu kampaň vo forme platenej inzercie pred podujatím, aby bola o podujatiach riadne informovaná široká verejnosť. Nemenej dôležitá je chýbajúca motivácia lesníkov, ktorí tieto aktivity realizujú často nad rámec svojich povinností a bez nich je tento projekt neudržateľný.

Lesnícke dni sa otvorením sezóny v lesníckom skanzene oficiálne skončili. Opýtali sme sa preto niekoľkých kolegov na ich skúsenosti s týmto podujatím.

Aký mali podľa vás ohlas akcie organizované v rámci Lesníckych dní vo vašom regióne ?

Joana Holčíková
Mestské lesy
v Bratislave

Mestské lesy v Bratislave zorganizovali v rámci podujatia Lesnícke dni 2012 bohatý nedeľný program v areáli na Partizánskej lúke, ktorý sa tak ako po ostatné roky tešil veľkej návštevnosti. Tento rok nám podujatie skomplikovalo počasie, ale aj napriek dažďu sme o 18:00 za prítomnosti predsedu Bratislavského samosprávneho kraja Pavla Freša a primátora Bratislavy Milana Ftáčnika zapálili vatru a oficiálne ukončili deň. Niektoré podujatia boli pre dažď zrušené, ale tak, ako každý rok tohto populárneho podujatia, bola účasť veľmi vysoká.

Tento rok sme mali spoločne so všetkými organizátormi vyhlásenú vedomostnú súťaž, kde bolo odmenených 10 výhercov. Pre Bratislavské deti je možnosť rozprávať sa s lesníkom nevšedným zážitkom. Tento ročník LD bol v Bratislave zorganizovaný v znení spolupráce lesníkov a ekológov, čo považujeme za najväčší úspech. Naša vďaka však patrí všetkým spoluorganizátorom Lesníckych dní v Bratislave (lesníci, ekovýchovné organizácie, Skauti), pretože bez ich nezištnej ochoty a tvorivej aktivity by sme podujatie v takom veľkom rozsahu nemohli zrealizovať.

Martin Strmeň,
riaditeľ
OZ Vranov n/T

Ak nepočítam zážitkové aktivity lesných pedagógov s deťmi predškolských a školských zariadení, kde sme nestíhali pokrývať požiadavky škôl, organizovali sa v rámci tohtoročných lesníckych dní u nás tri významnejšie akcie: Regionálne lesnícke dni v Prešove, odhalenie Významného lesníckeho miesta „Štátna lesná správa Zamutov“, a otvorenie lesníckeho náučného chodníka „Zamutovská kolejka“.

Na všetkých uvedených akciách bol vysoký záujem a účasť ale aj veľmi pozitívny ohlas verejnosti. Určite je potrebné s organizáciou lesníckych dní (aj regionálnych) počítať aj v nasledujúcich rokoch a podľa možnosti práve v tomto období zaradiť do kalendára aj iné významnejšie lesnícke akcie. Vnímanie verejnosťou je v

tomto čase oveľa citlivejšie a nám sa ponúka podstatne širšia možnosť prezentácie práce lesníkov. A tiež venovať väčšiu pozornosť medializácii aj na celoslovenskej úrovni“.

Igor Stavný
ŠL TANAP

Ohlas na Lesnícke dni bol dobrý, ako každý rok. Usporiadali sme „len“ akciu na Hlavnom námestí v Kežmarku. Keďže cieľovou skupinou boli žiaci a učitelia miestnych základných škôl, ohlas, o ktorom píšeme, sa týka reakcií učiteľov, ktorí sprevádzali žiakov.

Z Lesníckych dní sa stala už tradícia, teda rátame, že sa budú konať aj v budúcich rokoch. Uvažujeme aj o presune akcie z pešej zóny do prímestského parku. Na budúci rok musíme pripraviť aj ponuku, ktorej cieľovou skupinou budú dospelí, pretože táto ponuka zatiaľ u nás chýbala.

Róbert Kiš,
riaditeľ
OZ Trenčín

Lesnícky deň v Trenčíne bol realizovaný v rámci súboru podujatí obdobného charakteru prebiehajúcich na území celého Slovenska. Jedným z propagovaných cieľov tejto akcie je zjednotenie lesníkov pri realizovaní aktívnej a systematickej komunikácie s verejnosťou. Tento aspekt, je podľa môjho názoru, jedným z najdôležitejších. Najmä skutočnosť, že lesníci (ako príslušníci jedného cechu) spoločným úsilím predstavujú lesníctvo spoločnosti.

V Trenčíne realizovali túto akciu bez rozdielu príslušnosti k organizácii, ako lesníci štátni, súkromní, mestskí, pôsobiaci v štátnej správe či v štátnej ochrane prírody. Poslaním a zároveň aj povinnosťou lesníkov, nie je len zabezpečovať trvalo udržateľný resp. bezpečný vývoj lesa, ale aj systematicky dávať spoločnosti na vedomie skutočnosť, že činnosť, ktorú vykonávame, má pre ňu obrovský význam. Z uvedených dôvodov vnímam realizáciu uvedenej akcie veľmi pozitívne a pozitívne je vnímaná aj nelesníckou verejnosťou regiónu. Určite má obrovský význam jej zachovanie a podpora aj v budúcnosti.

Príhovor generálneho riaditeľa

Vážené kolegyně a kolegovia !

LESY SR patria k najvýznamnejším štátnym spoločnostiam a okrem toho, že priamo zamestnávajú viac ako 3500 ľudí, ovplyvňujú svojim hospodárením aj život veľkej časti obyvateľov. Je preto pre mňa česť, že sa vám môžem z tohto miesta prihovoriť ako nový poverený generálny riaditeľ podniku LESY SR. Moja profesijná kariéra je celá spätá s lesmi a je pre mňa veľkou výzvou zúročiť svoje skúsenosti pri riadení tak významnej firmy.

Verím, že sa nám spoločnými silami úspešne podarí nadviazať na to dobré, čo sa doteraz podarilo a vyhnúť sa chybám, ktoré v konečnom dôsledku zhoršujú postavenie všetkých lesníkov v očiach verejnosti a nepriaznivo ovplyvňujú ekonomické výsledky štátneho podniku. Budem rád, keď tento príhovor pochopíte ako výzvu k spolupráci, ktorá prinesie prospech nielen lesom, ale aj všetkým, ktorí sa o les starajú.

Prioritou pre najbližšie týždne bude stabilizácia podniku. Aj keď je podnik v súčasnosti v pomerne dobrej finančnej kondícii, v období pokračujúcej dlhovej krízy vo veľkej časti Európy a častých zmien na finančných trhoch, nie je dlhodobá istota ani na trhoch komodít, vrátane predaja dreva. Naším cieľom do budúcnosti preto musí byť prijatie opatrení a vytvorenie rezerv, ktoré nám umožnia prekonať aj prípadné turbulencie na trhoch. Nikto z nás si zrejme nechce zopakovať štvordňový pracovný týždeň a na to nadväzujúce ekvivalentné znižovanie platu, aké sme tu mali začiatkom roku 2009. Jedným z prvých konkrétnych opatrení je preto rozčlenenie ekonomicko-obchodného úseku na dve samostatné časti, ktoré posilní postavenie obchodu v štátnom podniku.

Vážené kolegyně a kolegovia, prajem vám do nasledujúceho obdobia pevné zdravie a veľa úspechov.

Lesu zdar

Ing. Ctibor Határ
poverený generálny riaditeľ podniku

Na protipovodňové činnosti Lesy SR zamestnali už 259 ľudí

Po minuloročných dobrých skúsenostiach sa Lesy SR, š.p., opäť rozhodli zamestnať ľudí, ktorí sú dlhodobo bez práce, a to na vykonávanie preventívnych protipovodňových činností. K polovici mája už jednotlivé OZ zamestnávali 259 ľudí z toho 150 po dohode s úradmi práce, ktoré budú podniku za týchto pracovníkov

refundovať mzdové náklady až do výšky 95 percent. Odštepne závody pravdepodobne prijmú ešte ďalších 50 až 100 pracovníkov. Najviac „protipovodňových“ zamestnancov majú na OZ Rožňava, kde už čistí potoky či odrážky na lesných cestách 30 ľudí. Po 20 zamestnancov majú na OZ Sobrance a OZ Beňuš.

Vlani podnik vytvoril na protipovodňových prácach viac ako 570 pracovných miest. Zamestnanci vyčistili viac ako 700 kilometrov vodných tokov približne 4000 priepustov a okolo 300 menších prehrádzok. Podnik investoval do protipovodňových opatrení viac ako dva milióny eur

-vr-

Vedenie podniku prevzal Ing. Ctibor Határ, jeho najbližším cieľom je stabilizácia podniku

Najzávažnejším cieľom nového generálneho riaditeľa Ing. Ctibora Határa je stabilizácia obchodných výsledkov podniku. Határ preverí aj možnosť navrátenia medializovanej zámeny lesných pozemkov v k.ú. Halič a Modrý Kameň.

Nakoľko je Ing. Ctibor Határ iba dočasne poverený výkonom funkcie a do troch mesiacov musí byť ukončené výberové konanie na funkciu generálneho riaditeľa, neplánuje poverený generálny riaditeľ na toto prechodné obdobie žiadne zásadné zmeny.

Ing. Ctibor Határ bol od 21. apríla 2012 poverený ministrom pôdohospodárstva Ľubomírom Jahnátkom vedením podniku až do ukončenia výberového konania. Doteraz

pôsobil ako vedúci výrobnotechnického úseku OZ Topoľčianky.

Nový generálny riaditeľ sa narodil v r. 1958 v Zlatých Moravciach a je absolventom Vysokej školy lesníckej a drevárskej vo Zvolene v odbore Lesné inžinierstvo. V Lesoch SR pôsobil od roku 1981 ako ekonóm, pestovateľ, vedúci lesnej správy a od roku 2007 do roku 2010 bol riaditeľom OZ Topoľčianky.

-vr-

Nového generálneho riaditeľa Ctibora Határa uviedol do funkcie generálny riaditeľ lesníckej sekci

Ekonomicko-obchodný úsek sa rozdelil, obchodným riaditeľom sa stal Miroslav Lelák

Vedenie podniku sa po rozdelení ekonomicko-obchodného úseku rozšírilo o post obchodného riaditeľa, ktorým sa od 1. mája stal bývalý riaditeľ OZ Prešov z rokov 2007 - 2010 Miroslav Lelák. Doterajšieho ekonomicko-obchodného riaditeľa Ľuboša Németha menoval generálny riaditeľ Ctibor Határ do funkcie ekonomického riaditeľa.

Ing. Miroslav Lelák nastúpil do funkcie z pozície referent obchodu na OZ Prešov. Rodák zo Zlatej Bani v Sigordskej doline vyštudoval lesnícku strednú aj vysokú školu. Po ukončení štúdia na VŠLD Zvolen nastúpil na OZ v Prešove, ktorý vtedy patrilo pod východoslovenské lesy Košice, potom vznikol podnik Lesy Prešov š.p. a neskôr sa začlenil pod spoločný podnik Lesy SR. Zo svojho doterajšieho pôsobenia si okrem iného vysoko cení presadenie certifikácie OZ Prešov v systéme FSC.

Bolo pre Vás jednoduché rozhodovanie vymeniť východ Slovenska za prácu v Banskej Bystrici ?

Bolo zvažovanie pre a proti, no beriem to ako výzvu, ako novú skúsenosť. Dilema to bola aj preto, že viem, s čím náš podnik bojuje. Znižovanie ťažby z dôvodu ukončenia spracovania kalamity a pokračujúce reštitúcie vyústili do nedostatku dreva. Treba nájsť optimálnu cestu, aby boli odberatelia do určitej miery uspokojení.

Aké sú vaše zámery v obchode s drevom ?

Mali by sme pracovať tak aby sme sa nemuseli hanbiť za svoje rozhodnutia, aby ich v budúcnosti niekto nemohol odsudzovať. Prvou úlohou je zabezpečenie plnenia dlhodobých zmlúv a tiež lepšie využívať údaje o cenách z elektronických aukcií na rokovanie s odberateľmi. Optimálne by bolo, keby sme ceny dreva posunuli smerom hore.

-vr-

Šieste Lesnícke dni odštartovalo podujatie na zvolenskom námestí

Vo Zvolene vo štvrtok 19. apríla za zvuku lesníc a za prítomnosti veľkých i malých divákov, sokoliarov, kynológov, včelárov i lesníkov otvorili už po šiesty krát Lesnícke dni. Celé zvolenské námestie ožilo bohatým programom s hrmi, zážitkovým učením, súťažami, hudobnými i tanečnými vystúpeniami. Hlavným hrdinom celého dňa bol LES ako priateľ človeka,

ako voňavý, farebný a neopakovateľný fenomén, plný života a energie. Aj takýto les si mohli návštevníci namaľovať v Lesnej mozaike, ktorá bola úspešným pokusom o zápis do Knihy slovenských rekordov v počte maliarov, ktorí spoločne vytvorili obraz lesa. Išlo o najväčší počet autorov, ktorí prispejú k jeho vzniku a to vymalovaním aspoň jedného z 1.026 štvorcov. Počas piatich hodín sem prišli autori rôznych vekových kategórií. Svoje predstavili stvárnil rôzne a postupne tak zaplnili plochu motívmi od výmyslu sveta. Panel mal rozmer šírku 150 cm a dlhý bol 431 cm, autori mali k dispozícii šesť základných farieb a dostatok štetcov. Po časovom limite bol súčet čísel na mechanických počítadiel použitých na prezentáciu 573. Presne toľko autorov sa podieľalo na zhotovení Lesnej mozaiky vo Zvolene. Certifikát za ustanovujúci slovenský rekord prevzal riaditeľ Národného lesníckeho centra vo Zvolene Milan Sarvaš.

Maľovať, kresliť, zhotovovať vtácie búdky a krmidlá, skladať lesné puzzle, riešiť rôzne lesné tajničky, či vnímať kúsok lesa všetkými zmyslami mohli návštevníci

podujatia s pomocou lesných pedagógov. Tieto aktivity sú určené hlavne pre školákov. Špeciálny program bol pripravený pre najmenších hostí - škôlkarov. Pre tých skôr narodených boli určené Lesnícke kešky. Pri tejto zábavnej disciplíne pátrači na základe indícií hľadali skrýše, ktoré ukrývajú príbeh lesa. Programom sprevádzal Pán lesa - Ján Harušíak v kostýme a známy moderátor Gregor Mareš. Hlavným hudobným hosťom podujatia bol Lukáš Adamec.

Ludmila Marušáková, Igor Svítok

Lesnícke dni na východe

„Tak toto bola vydarená akcia“ povedali sme si všetci po skončení Regionálnych lesníckych dní v Prešove. Polovicou úspechu bolo, že po upršanej noci ráno vykuklo slniečko. O ten "zvyšok" sa postarali zamestnanci štátneho podniku LESY SR z Odštepného závodu Prešov, Vranov, Rožňava, Sobrance a Semenoles. Za vynikajúcu spoluprácu patrí poďakovanie Strednej lesníckej školy v Prešove a mestu Prešov.

Návštevníkov prišlo neúrekom a niekedy museli lesným pedagógom vypomáhať aj učiteľky. Priamo na pešej zóne si

deti vyskúšali hmatovú a čuchovú poznávačku, pílenie dreva, hádzanie šíškami do terča, zbíjanie vtáčích búdek, maľovanie lesného medailónu, skladanie puzzle, určovanie veku stromov podľa letokruhov, slovné prešmyčky, hru na lykožrúta, výrobu srnčích čeleniek a poznávanie živočíchov. Celé podujatie spestrili trubači, kynológovia a sokoliari zo SLŠ v Prešove. Obrovskú radosť mali deti z vozzenia na koči ťahanom koňmi. Pre širokú verejnosť bola pripravená súťaž, do ktorej sa mohol zapojiť každý, kto uhádol deväť druhov vystavených drevín. Hlavnou cenou sú-

ťaž bol víkendový pobyt pre dve osoby na Chate pod jazierkom v Bardejovských kúpeľoch.

Každý si z akcie niečo odniesol. Deti drobnosti a zážitky a my dobrý pocit z dobre vykonanej práce. Pretože Lesnícke dni na východe neboli o prestíži, ale jednoducho o deťoch.

*Lucia Hanková
OZ Sobrance*

Slávnostné prerúbanie čačinovej reťaze.

Sokolari zo SLŠ Prešov.

Najmladšia trubačka.

Lesnícke a drevárske múzeum Zvolen, nové Významné lesnícke miesto

Odhalením loga Významného lesníckeho miesta pri vstupe do Lesníckeho a drevárskeho múzea a informačnej tabule sa 19. apríla začal šiesty ročník Lesníckych dní 2012. Odhalenia Významného lesníckeho miesta sa zúčastnili významní hostia - predstavitelia Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, mesta Zvolen, lesníckych inštitúcií a štátneho podniku LESY SR.

Dejiny lesníctva a spracovania dreva sú súčasťou nášho kultúrneho dedičstva. Lesy, na ktoré sme právom hrdí, sú výsledkom práce mnohých generácií lesníkov. Práve oni už v stredoveku prebrali na seba zodpovednosť strážiť, chrániť a pestovať les a starajú sa oň doteraz. Ľudia na našom území

venska vzniklo v roku 1927 pri Zemědělskom múzeu v Bratislave. Jeho zakladateľmi boli vtedajší poprední slovenskí lesníci, ktorí začali zbierať lesnícke predmety,

premenovalo na Lesnícke a drevárske múzeum s rozšírením o dokumentáciu zvolenského regiónu.

Múzeum sídli na centrálnom zvolenskom námestí v meštianskych domoch, ktoré boli postavené v prvej polovici 16. storočia a dnešnú podobu dostali v priebehu 19. a 20. storočia. Domy sú národnou kultúrnou pamiatkou.

Dnes táto, pre lesníctvo dôležitá fondová a pamäťová inštitúcia, spravuje 46-tisícový zbierkový fond rozdelený na archeologický, historický, národopisný, numizmatický, lesnícky, drevársky, mykologický fond a fond historických fotografií. Múzeum stále zhromažďuje, vyhľadáva, uchováva, vedecky spracováva predmety a fakty z oblasti lesníctva a drevárstva.

vždy vedeli spracovať drevo na potrebné, užitočné i krásne predmety. Bez dreva sa v každodennom živote nezaobídeme dodnes.

Na svete je veľa krajín, kde sa lesy vyťažili, lesy z krajiny zmizli a nenašla sa cesta k opätovnému zalesneniu. U nás sa to nestalo. Nové významné lesnícke miesto svojou odbornou činnosťou a ponukou služieb pripomína prácu a skúsenosti minulých i súčasných generácií lesníkov.

Prvé Lesnícke múzeum na území Slo-

vakni, listiny, mapy a prakticky vytvárať zbierkové fondy.

Múzeum so svojimi rastúcimi zbierkami a rozvíjajúcou sa odbornou činnosťou sídlilo na viacerých miestach, najprv bolo v Bratislave, potom vo Zvolene, neskôr v Svätom Antone. V roku 1992 sa vrátilo do Zvolena – hlavného mesta slovenského lesníctva. Dovtedajšie Vlastivedné múzeum vo Zvolene získalo prostredníctvom lesníckej a drevárskej špecializácie celoslovenské zameranie. V roku 1997 sa

Výsledky práce prezentuje na výstavách, v odbornej, popularizačnej i lesníckej tlači a na spoločenských podujatiach rôznorodého charakteru.

Začlenenie Lesníckeho a drevárskeho múzea do siete Významných lesníckych miest, ktoré vyhlasuje štátny podnik LESY SR je veľkou poctou a povzbudením do ďalšej práce pre celý kolektív múzea.

Ivan Hanula
LDM Zvolen

Osadená tabuľa v chodbe múzea.

Logo VLM odhalil generálny riaditeľ š. p. LESY SR Igor Vizslai.

Pozitívne odkazy minulosti k zefektívneniu práce v lesníctve

Informačná konferencia s medzinárodnou účasťou

Informačnou konferenciou „Pozitívne odkazy minulosti k zefektívneniu práce v lesníctve“ odštartovalo Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene štvrtý a zároveň posledný vzdelávací projekt, s ktorým uspelo v rámci aktuálneho plánovacieho obdobia Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013. Konferencia sa uskutočnila v priestoroch múzea v dňoch 25 – 26. apríla 2012 a pozvanie na ňu prijalo vyše 60 účastníkov.

Základnou myšlienkou – naznačiť význam dejinnej kontinuity a potrebu vracať sa k historickým skúsenostiam ako k zdroju poučenia a inšpirácií – nadviazali usporiadatelia na predchádzajúce úspešné podujatia. Tento krát však opustili v minulosti osvedčenú tému práce s drevom a stanovili za rámec rokovania konferencie problematiku histórie lesníctva na Slovensku. Naznačený široký obsahový záber zúžili stanovením troch tematických okruhov ako aj predznačením úlohy pre autorov príspevkov sústrediť sa na tie procesy a javy v histórii lesníctva, ktoré majú v sebe náboj pokrokovosti zúročiteľnej aj v dnešných dňoch.

Neľahkú úlohu urobiť „inventúru“ lesníckych úspechov vzali na seba autori deviatich hlavných referátov a šiestnástich koreferátov, ktoré odzneli v troch obsahových a zároveň rokovacích blokoch. Prvý pod názvom „Vznik a formova-

Účastníci konferencie, v popredí autori koreferátov zľava Ing. R. Zlocha, Ing. J. Burkovský, Ing. J. Lipták, CSc.

nie lesníctva na Slovensku“ sa zameril na odborné, spoločenské a inštitucionálne predpoklady sformovania lesníctva ako samostatného odboru ľudskej činnosti. Rámcovali ho dva hlavné referáty. Úvodný o organizačných a právnych predpokladoch vývoja lesníctva predniesol doc. Jozef Konôpka, CSc., ktorý zároveň prijal odbornú garanciu nad celým podujatím. Záverečný referát zameraný na hospodársku úpravu lesov prezentoval Ing. Martin Moravčík, CSc. Spomedzi koreferátov vďaka aktuálnosti témy treba spomenúť príspevok Ing. J. Burkovského o Združení lesnej prvovýroby, ktoré v období veľkej hospodárskej krízy v medzivojnovom období zohralo významnú úlohu v koordinácii hospodárenia lesných subjektov.

Príspevky v druhom bloku pod názvom „Vývoj infraštruktúry v lesnom hospodárstve na Slovensku“ sa zamerali na technické a technologické otázky lesného hospodárstva. Popri hlavných referátoch Vývoj základných východísk pestovania lesa (doc. Karol Gubka, CSc.), Vývoj základných východísk ochrany lesa (Ing. Milan Zúbrik, PhD.) a Pracovné prostriedky a technológie v lesnom hospodárstve

(doc. Jozef Suchomel, CSc.) zaujali prítomných viaceré koreferáty. Patril k nim príspevok doc. Petra Chrastinu, PhD. Les v industriálnej krajine Prievidzskej kotliny (rekonštrukcia vývoja na profiloch kultúrno-krajinných vrstiev) a tiež prednáška o horskej energii od doc. Ing. Vladimíra Štollmanna, CSc.

Autori príspevkov zaradených do tretieho bloku s názvom Spoločenské a kultúrne aspekty lesníctva na Slovensku hovorili o významných osobnostiach lesníctva, ale tiež o hnutelných a nehnuteľných objektoch kultúrnej hodnoty viažucich sa na vývoj lesníctva na Slovensku. Z početného autorského tímu uvedeného bloku treba spomenúť aspoň prednášateľov hlavných referátov: doc. Pavla Zdychu, CSc., Ing. Jána Mičovského, CSc., Mgr. Tatienu Figurovú a Ing. Mareka Vangu.

Potešiteľné je, že prítomní s uznaním akceptovali obsah konferencie v celej jeho šírke a ocenili prierezový charakter jej obsahovej štruktúry. V diskusii v závere rokovania sa okrem odborných problémov hovorilo o potrebe propagovať historický odkaz úspechov slovenského lesníctva vo vzťahu k odbornej i širokej verejnosti s osobitným zacielením na mladšiu generáciu odborníkov.

Doc. Ing. Jozef Konôpka, CSc., odborný garant konferencie

Želmíra Šípková
Foto: M. Longauer, M. Vanga

Výhliadka na novoootvorenom Lesníckom náučnom chodníku ponúka pohľad na Slánske vrchy

Podnik LESY SR aj v tomto roku pokračuje v aktivitách určených pre verejnosť. Po úspešnom dokončení v sobotu 28. apríla bol oficiálne otvorený už 27. lesnícky náučný chodník Zámutovskej kolejky. Súčasne sa odhalilo 36. významné lesnícke miesto Lesná správa Zámutov.

Odhaľovanie Významného lesníckeho miesta.

Chodník s názvom Zámutovskej kolejky vybudovali pracovníci OZ Vranov nad Topľou v spolupráci s obcou Zámutov a zámutovským Klubom slovenských turistov Perun, celkové náklady na výstavbu dosiahli približne 12 000 €. Nový chodník má tri trasy. Najdlhšia z nich, s dĺžkou 7,8 km a prevýšením 120 metrov, sa dá absolvovať za celé štyri hodiny. Chodník je možné prejsť aj po kratších okruhoch. Prvý má 2,8 a dlhší 3,7 kilometra. Časť chodníka je bezbariérová, vedie po kvalitnej lesnej ceste. Táto časť trasy sa dá absolvovať aj na horskom bicykli alebo na kolieskových korčuľiach, prejdú po nej aj mamičky s kočíkmi alebo ľudia na invalidných vozíkoch.

Pre návštevníkov je pripravených 16 informačných tabúľ so zameraním na lesníctvo, poľovníctvo či prírodnú rezerváciu Zámutovskej skaly a niekoľko oddychových miest s lavičkami. Územie, cez ktoré chod-

ník prechádza, predstavuje významné lesné spoločenstvá. Les a všetko čo s ním súvisí, existovalo oddávna v dokonalnej harmónii. Je to spoločenstvo organizmov v lesnej pôde, stromov, bylín, húb a živočíchov, ktoré žijú vo vzájomne vyrovnaných vzťahoch. V lese nič nevyjde nazmar, všetko má svoje miesto, význam a trvanie. Je to prirodzený kolobeh a aj človek patrí do tohto kolobehu. Na chodníku sú dve vyhladkové veže, z ktorých je krásny výhľad na Slánske vrchy a na obec Zámutov, je tu vybudovaný uhliarsky milier a pec na pálenie dreveného uhlia.

Chodník získal pomenovanie po lesnej železničke, ktorou sa v prvej polovici minulého storočia zväzala drevná hmota po jej vyťažení z neďalekých Slanských vrchov. Vozeň podobný tým, ktoré sa používali na prepravu dreva, je umiestnený ako praktická ukážka pri jednej z informač-

ných tabúľ náučného chodníka.

Významné lesnícke miesto Lesná správa Zámutov sa odhalilo, aby pripomínalo bohatú históriu lesníctva v Slanských vrchoch. Lesy a lesné majetky v Zámutove a v jeho okolí boli od stredoveku výnosné, vlastnili ich aj mocné feudálne rodiny. Posledný majiteľ v rokoch 1910 -1919 dal postaviť na Ortáši komplex správnych a obytných budov a zriadil tu lesnú správu. Po reformách, ktoré priniesol vznik Československej republiky, tu vznikla lesná správa, bolo tu sídlo prvej štátnej lesnej správy na území vranovského odštepného závodu. Historický objekt prešiel v uplynulom období rekonštrukciou. V jednej z jeho budov by malo onedlho odštartovať svoju činnosť regionálne centrum lesnej pedagogiky, ktoré bude spolu s novým náučným chodníkom prinášať školákovi informácie o práci lesníkov, ako aj prírodných pomeroch vranovského regiónu.

Pri príležitosti otvorenia lesníckeho náučného chodníka a odhalenia významného lesníckeho miesta pripravil Obecný úrad Zámutov spolu s partnermi slávnosť, ktorá sa tešila veľkému záujmu verejnosti. Na obecnom námestí si mohli návštevníci pozrieť stánky ľudových umelcov. Slávnosť sa začala o 10. hodine, po krátkom otvorení sa oficiálni hostia aj občania obce Zámutov spolu s ostatnými návštevníkmi vybrali na prehliadku náučného chodníka. Po návrate a náležitom občerstvení vystúpil miestny folklórny súbor Zámutovcov a o všeobecnú zábavu sa postarala skupina Drišľak.

Ivan Hanula,
LDM Zvolen

Rozhľadňa s krásnym výhľadom.

Nový dekan Lesníckej fakulty TU Zvolen

Na základe jednomyseľnej voľby Akademického senátu Lesníckej fakulty TU vo Zvolene zo dňa 5. marca 2012 vymenoval rektor Technickej univerzity vo Zvolene prof. Ing. Rudolf Kropil, CSc., do funkcie dekana Lesníckej fakulty doc. Dr. Ing. Viliama Pichlera z Katedry prírodného prostredia LF, a to s účinnosťou od 16. marca 2012 na funkčné obdobie štyroch rokov.

Doc. Dr. Ing. Viliam Pichler je zvolenský rodák. Po ukončení štúdia na Gymnáziu vo Zvolene začal v roku 1986 študovať na Lesníckej fakulte Vysokiej školy lesníckej a drevárskej vo Zvolene. Po obhajobe diplomovej práce, štátnych skúškach a promócií na lesného inžiniera v septembri

1991 nastúpil do internej formy doktorandského štúdia v odbore ekológa lesa u školiteľa prof. Ing. Rudolfa Šályho, DrSc. V roku 1996 obhájil dizertačnú prácu: „Zmeny pôdnej vlhkosti a vlhkostného potenciálu po redukcii zakmenenia bukového porastu“. V rámci doktorandského štúdia absolvoval dlhodobé stáže na Inštitúte terestrickej ekológie ETH v Zürichu. V roku 1995 ukončil trojročné štúdium environmentalistiky na Európskom inštitúte postgraduálneho vzdelávania pri TU v Drážďanoch. Následne docent V. Pichler absolvoval dvojročný pobyt na Kalifornskej univerzite v Riverside ako postdoktorálny výskumník v tíme prof. W. A. Juryho. Po návrate z Kalifornie nastúpil na kated-

ru prírodného prostredia (KPP) LF TU vo Zvolene ako odborný asistent pre predmety pedológia a základy ekológie.

Habilitoval v roku 2003 vo vednom odbore ekológia lesa a stal sa garantom predmetov ekológia lesa, ekopedológia, lesnícka environmentalistika, monitoring lesných ekosystémov a turizmus v lesnom prostredí. Doc. Dr. Ing. V. Pichler je autorom cca 110 vedeckých publikácií, o. i. kapitol v monografiách vydaných zahraničnými vydavateľstvami. Prednášal na viacerých univerzitách v USA, vo Veľkej Británii, v Španielsku, v Nemecku, Írsku, v Poľsku i v ďalších krajinách.

Peter Gašperan
Technická univerzita vo Zvolene

OZ Semenoles v medzinárodnej semenárskej federácii (ISF)

OZ Semenoles je od roku 2009 členom Medzinárodnej semenárskej federácie (*International Seed Federation*).

V rámci ISF je OZ Semenoles súčasťou skupiny (*Tree and Shrub Seed Group*), ktorá je zameraná na obchod s lesným reprodukčným materiálom (LRM). V súčasnosti má 41 členov z 28 krajín. Skupina sa stretáva jedenkrát do roka. Počas oficiálnej časti sa hovorí o aktuálnych témach, ktoré sa týkajú LRM. Počas neoficiálnej časti je priestor na dojednávanie obchodov. Nasledujú prednášky prizvaných odborníkov a exkurzie na zaujímavé lokality (porasty, lesné škôlky...).

Bolo dohodnuté, že v auguste 2013 by sa stretnutie malo konať na Slovensku (OZ Semenoles).

V priebehu roka sa zástupcovia skupiny zúčastňujú niekoľkých stretnutí medzinárodných organizácií (ISTA, IUFRO, IPPC, OECD) na ktorých sa usilujú

presadiť nástroje, ktoré uľahčia a podporia obchod s LRM.

ISF prostredníctvom „informačných novín“ pravidelne informuje členov o udalostiach, ktoré majú vplyv na obchodnú činnosť s LRM. Z aprílového vydania novín je azda vhodné spomenúť niekoľko aktivít, ktoré sa za uplynulých pár mesiacov udiali.

- 1) Európska komisia schválila dokument (2012/90/EÚ) s číselnými kódmi pre rôzne druhy informácií, ktoré je potrebné uviesť na sprievodných dokumentoch LRM. ISF sa za tento dokument dlhodobo usilovalo.
- 2) ISF zaslalo Komisii list, v ktorom upozorňuje na príliš prísne podmienky zavedené pri kontrole výskytu druhu *Gibberella*. Komisia ISF upovedomila, že v súčasnosti platné opatrenia sa už prehodnocujú.

- 3) ISF bol garantovaný štatút pozorovateľa na stretnutiach Európskej komisie (Schéma pre lesníctvo).
- 4) Uvádzanie množiteľského materiálu lesných kultúr na trh upravuje Smernica Rady 1999/105/ES, ktorá je základným právnym nástrojom pre obchodnú výmenu v rámci 27 členských krajín EÚ. ISF vyjadrilo znepokojenie nad možným zlúčením Smernice s inými smernicami (poľnohospodárstvo, okrasné rastliny). ISF zaslalo Komisii list a následne bolo prizvané na stretnutie do Bruselu, na ktorom bolo prislúbené, že špecifické prvky Smernice ostanú nezmenené aj v novej legislatíve.

Martin Honec
OZ Semenoles

Kus lesnické tradice ožívá vždy na jaře

(Plavení dříví pohledem českého lesníka)

Podél dřevěného žlabu navrhne lesníci hromady metrového dříví, prohlédnou koryto, jestli není někde porušené, připraví tyče s kovovými háky – lehčí sapiny – a jednoho dubnového rána se sejdou u polesí v Dolním Harmanci a pak vyjdou do Rakytova, na místo každoročního plavení dříví. Nepatří to k jejich každodenním pracovním povinnostem, ale mají zájem, aby tato jedinečná lesnická technická památka na Slovensku nezankla. Kdysi jich bylo nejen ve slovenských lesích i několik v dolině, zůstala jen tato jediná.

U ústí Rakytova – úzké strmé dolinky na pokraji Velké Fatry – bývají připraveny „drevorubačské raňajky“ na posílení a ranní vzpruhu a plaviči se pak rozejdou po stanovištích podél rizně. Kdyby se přece jen někde kus dřeva vzpříčil a zatarasil cestu ostatním, uvolní ji. Je to provázeno efektním gejzírem vody. Několik lesníků zůstává na spodním konci rizně a sapinami vytahují z vody splavené metrové kusy

dříví. K tomu je potřeba síla a fortel.

Chlapi se střídají, po chvíli se jdou posilnit a popovídat si s přáteli, kteří se zde při příležitosti plavení dříví na rizni scházejí. Nejen místní lesníci – pracovníci Městských lesů Banská Bystrica s ředitelem Ing. Blažejem Možuchou, kteří o riznu pečují a tuto akci pořádají. Přicházejí i kolegové ze státních lesů, státní správy, ochrany přírody, i z okolních městských lesů. Přicházejí i bývalí kolegové, nyní na zaslouženém odpočinku.

Příležitost přijít mezi lesníky neopomene ani primátor Města Banská Bystrica

Mgr. Peter Gogola, bezprostřední nadřízený bystrických lesníků, který na tento post přišel z ředitelství Lesů Slovenské republiky, s. p. Na riznu si ve svém kalendáři vyčlení celý den. Přijde nejen na gulášek. Chopí se sapiny a jde do doliny pomáhat.

Letos se harmanecké jarní plavení konalo 27. dubna. Dolinu Rakytova s riznou už navštívilo i několik zájezdů českých lesníků. Třeba se někdy podaří přijet sem právě na toto plavení. Byli by upřímně vítáni.

Jiří Junek

Vyhlášení ankety na udelenie

„Ceny Jozefa Dekreta Matejovie“ pre rok 2012

Slovenská lesnícka komora v spolupráci s Lesmi Slovenskej republiky š.p. Banská Bystrica vyhlasuje 6. ročník ankety na udelenie „Ceny J.D.Matejovie“ pre osobnosti, ktoré sa mimoriadne zaslúžili a zaslужujú o zveladovanie lesov a rozvoj lesníctva na Slovensku.

Písomné návrhy na udelenie „Ceny J.D.Matejovie“ konkrétnej osobe môžu zaslať organizácie, alebo kolektívy do 10.júna 2012 na adresu SLSK Študentská 20, 960 01 Zvolen.

Súčasťou návrhu musí byť zdôvodnenie nominácie a krátky profesijný životopis.

Návrhy budú posúdené komisiou zloženou z členov SLSK, zástupcov Lesov SR š.p. a zástupcov neštátnych lesov.

Vítaz ankety bude vyhlásený 14. júla 2012 vo Vydrove na „Deň stromu“. Súčasťou ocenenia je aj finančná odmena.

Lesu zdar!

za SLSK
doc. Ing. Karol Gubka, CSc.

Entomológ Michal Zachar.

Text piesne „Hříšna těla, křídla motýlí“, od interpretky Anety Langerovej, ma nevojak napadol pri pohľade na exponáty z výstavy Tropického hmyzu, inštalovanej v priestoroch Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene. Hlavne skupina motýľov zaujme svojou jemnou krásou, znásobenou hýrivými farbami, ktoré menia svoje spektrum podľa dopadu denného svetla. Jednotlivé exempláre patria do súkromnej zbierky známeho entomológa Michala Zachara z Prievidze. Vystavená kolekcia hmyzu pozostáva z viacerých skupín motýľov: babôčky, vidlochvosty, lišaje, okáne (vrátane jedného z najväčších motýľov na svete okáňa *Attacus Atlas*) a chrobákov: roháče, nosorožky, krasone, šváby, cikády, pakobylky a mnohé ďalšie. Výstava je doplnená aj o živé exempláre: pavúkovce, predovšetkým o vtáčkare (tarantuly). Väčšina vystavených exponátov bola získaná počas expedícií do Južnej Ameriky, Ázie a Afriky, na ktorých sa autor výstavy zúčastnil. Využil som prítomnosť majiteľa zbierok a požiadal o rozhovor.

Napni slnku krídla motýlie ...

*„Vzpomeň si na svet
kdy pro kousek těla
zázraky si neviděla
neměla si křídla motýlí“*

Ako ste sa dostali k takému zaujímavému koničku?

Od malička ma zaujímal hmyz a domov som nosil rôzne druhy. Rodičia síce neboli z toho nadšení, ale nejako som to ustál. Neskoršie to nebol len môj koniček ale aj moja práca. Deväť rokov som pracoval v ZOO v Bojniciach. Do mojich pracovných povinností patrila starostlivosť o teráriá a akváriá. Neskôr som v Prahe vyštudoval odbor tropický hmyz a to bol začiatok mojej profesionálnej entomologickej orientácie. Podarilo sa mi zoznámiť s botanikmi, ktorí ma brávali na expedície. Prvá moja výstava realizovaná v Michalovciach bola zameraná hlavne na chrobáky. Ľudí to zaujalo, ale prejavovali záujem aj o motýle. Zbierku som rozšíril aj o tento druh a vznikla z toho kolekcia, ktorú tu dnes vidíte.

Zúčastnili ste sa viacerých expedícií, ktoré krajiny ste navštívili ?

Dva krát Ekvádor, Malajzia, Ghana, Peru, Tunis, Južná Amerika, Severná Afrika.

Ktoré druhy sú podľa vás najzaujímavejšie a najzaujímavejšie ?

Pre každého zberateľa je zaujímavé niečo iné. Napríklad z motýľov je to druhý najväčší motýľ na svete okáňa (*Attacus Atlas*). Pre svoj spôsob života je veľmi zaujímavá napríklad babôčka smradľavá. Jedince tohoto druhu sú rozšírené skoro po celej Severnej Amerike. Patria medzi sťahovavé motýle. Ich migrácia je najpozoruhodnejšia zo všetkých druhov hmyzu. Niekedy možno vidieť aj stotisícové mračnovité krdle letieť z Kanady na Floridu, pričom prekonávajú vzdialenosť aj 3500 km. Prezimujú v oblasti s miernejším podnebí v stave reprodukčnej diapauzy -

Goliáš kráľovský.

bez rozmnožovania. Na jar tieto nápadné motýle migrujú na sever, kde vyhľadávajú svoju hostiteľskú rastlinu - glejovku. Pri sťahovaní samičky kladú vajíčka a hynu, takže v ceste pokračuje nová generácia. Keď motýle dosiahnu severnú hranicu svojho areálu, môže to byť dokonca až štvrtá generácia potomkov týchto jedincov. Migráciu zrejme vyvolávajú zmeny v dĺžke dňa a teploty, tento druh však musí mať aj určitú genetickú zložku, ktorá umožňuje, aby potomkovia zdedili letovú trasu, keďže ani jeden z nich neabsolvuje túto trasu dvakrát. Z chrobákov je zaujímavá skupina roháčov, z ktorých sedem druhov žije aj u nás. Fúzače patria tiež medzi zberateľsky atraktívne kúsky. Sú tvarovo zaujímavé. Samičky majú dlhé tykadlá. Nedá sa všetko zozbierať. Je to len malá ukážka čo všetko dokáže v tróпочkách žiť. No a samozrejme najväčšie chrobáky Afriky goliáše. V skupine pavúkov existujú druhy, ktoré vedľa upliect pavučinu pevnú ako sieť. Na výstave nájdete aj zástupcov škorpiónov. Je zaujímavé, že práve najväčšie kusy s veľkými klepetami majú slabší jed ako menšie jedince. Nie každé bodnutie musí byť nebezpečné. Ak už predtým použil jed trvá dlhšie pokiaľ sa mu obnoví. Na koniec treba povedať, že pre každého zberateľa je najzaujímavejšie to, čo ešte v zbierke nemá. Dlhšie som túžil chytiť sám goliáša kráľovského. Podarilo sa mi to v Ghane. Potom však začnete túžiť po ďalšom druhu. Pre mňa nie je dôležitá krása alebo farebnosť. Akýkoľvek chrobáčik alebo motýlik, ktorého som sám chytil má pre mňa veľkú cenu. Mne sa popri tom vybaví, kde a ako bol chytený. Mám, dalo by sa povedať, fotografickú pamäť a tieto spomienky sú potom pre mňa ako album.

Kolekcia motýľov z Peru.

Chcel by som ešte dodať, že všetky výstavné kusy sú zo zahraničia. Ani jeden nepodlieha Dohovoru o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín CITES.

Kam plánujete najbližšiu expedíciu?

Za dva týždne odchádzam do Namíbie. Už dopredu sa teším na nové objavy v ríši hmyzu a dúfam, že si odtiaľ prinesiem zaujímavé exempláre.

Máte nejaký nezabudnuteľný zážitok z vašich ciest?

V Ekvádore, pri naháňaní motýľa z čelade okáňovitých, mi stál v ceste plot, ktorý bolo treba preliezť. Za plotom sa nachádzala krásna zelená trávička. Ja som vtedy ešte nevedel, že to je ryža. No a ryža sa samozrejme pestuje vo vode. Zdolal som plot skočil dole a skončil celý vo vode. Dôležité je, že motýľ je tu. Druhú spomienku mám z obchodu. Bolo to niečo podobné ako u nás záhradnícke potreby. Vo výklade sedel pekný motýľ. Keďže neovládám žiadnu reč rukami a nohami som sa snažil vysvetliť predavačke môj záujem o motýľa. Ponúkala mi rôzne náradia a rúčky do motýk. Nakoniec som ju vzal za ruku a ukázal jej predmet môjho záujmu. Zasmiala sa, a z jej gestikulácie mi bolo jasné, že si môžem zobrať všetko čo je tam napadané.

Bábočka smradľavá.

Čo dodať na koniec?

Je veľkou chybou, že sa vyrubujú pralesy, ktoré sú domovom tropického hmyzu. Keď som sa po desiatich rokoch vrátil do Ekvádoru, na miestach kde stál les boli už vysadené plantáže. Zberatelia nikdy nemôžu narobiť toľko škody ako neodborné zásahy do tropických lesov. Ak to bude takto ďalej pokračovať raz sa prírodu pozrieť na naše zbierky aby videli čo u nich niekedy žilo.

Ďakujem za rozhovor

Milan Longauer.

Okáň - Attacus Atlas.

Dozorná rada Lesov ČR sa bude koncom júna zaoberať novou koncepciou podniku

Ďalšie smerovanie štátneho podniku Lesy ČR, ktorý v poslednom čase čelí kritike za svoje hospodárenie a najnovšie tiež trestnému oznámeniu Najvyššieho kontrolného úradu, bude hlavnou témou zasadnutia dozornej rady podniku 29. júna. Informoval o tom v programe Českej televízie Otázky Václava Moravce predseda dozornej rady Miroslav Zámečník. Nepôjde však podľa neho o zásadné zmeny a pravdepodobne ani o na verejnosti diskutovanú premenu štátneho podniku na akciovú spoločnosť. Podnik, ktorý obvinenia z nehospodárnosti opakovane odmieta, zaznamenal v posledných rokoch rekordné zisky. Minulý rok ukončil s kladným hospodárskym výsledkom pred zdanením vo výške 5,28 miliardy korún (asi 211 miliónov eur).

Niektoré politické strany už v Česku presadzujú zmenu zákona o štátnom podniku. Uvažuje sa napríklad aj o pravidelnom odvode do štátnej pokladnice vo výške štyri miliardy korún (asi 160 miliónov eur). Podnik je kritizovaný okrem iného za údajne neuvážený postup pri zverovaní finančných prebytkov do rúk správcov. Na rozdiel od Lesov SR nie sú českí štátni lesníci povinní držať peniaze iba na jednom účte, ale môžu s nimi vol-

nejšie manipulovať.

Lesy ČR čelia po kontrole NKÚ trestnému oznámeniu od tohto úradu. „Zo zistenia ČT (Českej televízie) vyplýva, že jedným z podnetov trestného oznámenia je údajne nevhodný transfer viac ako 1000 hektárov lesa v Chránenej krajinskej oblasti Bílé Karpaty, za ktoré dostal podnik od súkromnej osoby pôdu rozosiatu po deviatich katastrálnych územiach v celej Českej republike,“ napísal český internetový portál ct24.cz. Niektoré pozemky vraj podľa kontrolórov nemali byť zamenené, pretože išlo o strategický a nepredajný majetok či pozemky hraničiace so Slovenskom. Podľa dostupných zverejnených informácií však vraj bola, podobne ako pri kritizovanej záme ne pozemkov Lesov SR v Haliči a Modrom Kameni, zámena výhodná.

„Je potrebné dodať, že 90 percent zamenených pozemkov sú dva lesné celky susediace s pozemkami spravovanými Lesmi ČR – navyše s nižším stupňom ochrany, inými slovami s väčšou možnosťou ekonomicky využívať tieto lesné porasty,“ dodal Zámečník. Lesy ČR závery kontroly už skôr odmietli. Na predstavitela NKÚ Jiřího Kalivodu dokonca podali trestné oznámenie za výroky pre médiá súvisiace s výsledkami nedávnej kontroly.

-vr-

Na konferencii zazneli názory na vzťah rekreácie a ochrany prírody

Ve dnech 2. - 4. května 2012 se uskutečnil ve Společenském a vzdělávacím centru zámku ve Křtinách již třetí ročník mezinárodní konference s odbornou exkurzí „REKREACE A OCHRANA PŘÍRODY – RUKU V RUCE...“ Ze zahraničí přijeli účastníci ze Slovenska, Polska a Rumunska.

Mezi tematickými okruhy konferencie bylo například využívání přírodních fenoménů k podpoře regionálního rozvoje, možnosti čerpání dotací, složky rekreačního a turistického potenciálu území –

krajinný ráz, geologické útvary, dřevinná vegetace, vodní prvky v krajíně, poškozování částí přírody rekreačním využíváním – příklady řešení, zkušenosti, dobrá praxe, přírodě šetrné způsoby cestovního ruchu a rekreace, rekreační a turistické využívání dopravní sítě, nové formy a trendy venkovského cestovního ruchu a prezentace a zpřístupnění chráněných území osobám s pohybovým či tělesným omezením...

V příspěvcích zaznělo, že návštěvníci lesa za jednu z nejvýraznějších problémo-

vých aktivít cestovního ruchu ve vztahu k ochraně přírody považují automobilismus. Výstavbu nových prvků infrastruktury „tvrdého turismu“ jako lanovek a lyžařských zařízení by uvítala jen menší část návštěvníků. Velmi nízkou podporu mezi

Monitorovací zařízení teploty v Kateřinské jeskyni.

návštěvníky má požadavek na budování nových ubytovacích kapacit ve vrcholových partiích.

Více pozornosti a péče by zasloužily solitérní stromy v krajině.

Neoblíbenějším druhem rekreace je rekreace u vodních nádrží. Je potřeba dosáhnout zvýšení kvality vody v nich.

Ze Slovenské zemědělské univerzity v Nitrě na konferenci vystoupil také doc. Ing. Luboš Jurík.

Velký zájem účastníků konference vzbudilo monitorování vlivu návštěvnosti na klima v jeskyních. Tomu byla věnována jedna z exkurzí, konkrétně v Kateřinské jeskyni. Pozornost vzbudil příspěvek na téma Prezentace a zpřístupnění chráněných území osobám s tělesným a pohybovým omezením pod názvem „Bez bariér v národních parcích TANAP a PIENAP.“

Z průzkumu atraktivit různých typů lesa k návštěvě vyplývá, že rozdíly ve vnímání míry atraktivit lesa mezi návštěvníky různých typů chráněných území jsou minimální. Ve všech lokalitách považují návštěvníci za nejvíce atraktivní kulturní lesní porosty s minimální věkovou strukturou, nicméně dostatečně prosvětlené, s hojným bylinným a mechovým patrem.

Jiří Junek

Exkurze v Moravském krasu, na vyhlídce na hřebenu Chobot hovoří vedoucí CHKO Moravský kras.

Mondi SCP, největší spracovateľ dreva na Slovensku

Písal sa rok 1880, kedy Jakub Klein&Co. založili prvú manufaktúru na výrobu papiera v Ružomberku. Hoci ručne sa tu vyrábala papier už od roku 1697. Až postupné zakladanie papierní znamenalo skutočný vzrast významu tohto priemyslu na Slovensku. Dostatok čerstvej vody a lesov v okolí dali najlepšie predpoklad vzniku podniku, ktorý spojením viacerých menších získal názov Severoslovenské celulóžky a papierne – SCP a neskôr, s príchodom juhafrického investora Mondí sa dostal pod krídla tejto nadnárodnej spoločnosti. Mondí SCP je však stále zo 49% vlastnené aj slovenskou investičnou skupinou ECO-INVEST a profituje tak zo spojenia silného lokálneho mena so svetovou špičkou na poli papiera a obalov.

Mondí SCP dnes ročne vyrobí cez 620 000 ton výrobkov. Hlavným artiklom sú kancelárske papiere formátu A3 a A4 (vo vlastných značkách MAESTRO® a IQ, ale aj v značkách zákazníkov ako Xerox, či obchodné reťazce), spoločne s ofsetovými papiermi do profesionálnych tlačiarň. Novým segmentom sú digitálne papiere, ktoré podnik spustil do výroby minulý rok pod značkou DNS® performance. Do rúk ľudí sa tak papier z Ružomberka dostane vo forme kníh, letákov, lístkov, brožúr a katalógov. Na jednom zo svojich štyroch strojov vyrába aj bielený obalový papier, ktorý sa používa ako základový papier na papierové tašky, vrecia alebo

škátule. Okrem tohto je Mondí SCP plne sebestačné vo výrobe tepla, na 80% sebestačné vo výrobe elektriny a vyrába si vlastné palety.

Celý proces prerodu dreva na papier začína na bráne, kde po prebierke smeruje vodič na vykládku kamiónu. Keďže pre tieto papiere je najvhodnejšie listnaté drevo, väčšina smeruje z listnatých lesov hlavného dodávateľa – Lesov SR.

Po vykládke dreva, kde tak ako v celom Mondí SCP platí že bezpečnosť je nadovšetko, putuje vlákninové drevo do odkôrňovača – veľkého rotujúceho valca, kde sa kmene odieraním o seba a kraje bubna zbavia kôry a naštiepkujú na veľké kopy, z ktorých dopravníkom smerujú do veľkých varných nádob v celulóžke. Výsledkom je hustá biela tekutina, buničina, ktorá smeruje na vysušovací stroj, kde nasekaná do balíkov putuje do iných papierní na opätovné rozomletie vo vode a spracovanie na papier, alebo ide priamo do strojov v Ružomberku. Látka rozliata na nekonečné sito sa odvodňuje, následne sa zbaví vody stlačením medzi valce, a prechádza množstvom parou vyhrievaných valcov na dosušenie. Finálny hladký povrch zabezpečí plnidlo a jeho zavalcovanie. To všetko beží napríklad na vlnkovej lodi, papierenskom stroji č.18, rýchlosťou takmer 100 km/h, čo je svetový rekord. Papiere sa prevínú na menšie „rolky“ a nasekajú na potrebný

Danielia Zvernica Teplý Vrch

Užívateľ: Lesy SR, š.p., OZ Rimavská Sobota

Rok založenia : 1666

Výmera: 959,39 ha (z toho poľnohospodárska pôda 22 ha, les 934 ha, vodná plocha 3 ha)

Zvernica Teplý Vrch je preukázateľne najstaršia zvernica na Slovensku a možno aj v Európe. Historické záznamy dokumentujú jej založenie v roku 1666, kedy tu bola vypustená nemecká, marmarošská a altajská jelenia zver.

Zvernica bola prestavaná v roku 1870 na chov jelenej zveri, s ktorej sa zazverovali aj neďaleké jelšavsko – muránske rávry. Na danielij zveri sa podieľa genofond danielij zveri vypustenej z maďarského Pusztavacu, neskôr jedince privezené z Malých karpát a niektorých českých zvernic, tiež danielia zver z maďarskej zvernice Gyulai v rokoch 1987 a 1979. Dnešná zvernica bola založená na miestach Čiernej a Červenej obory v rokoch 1966 až 1968 na chov danielij a srnčej zveri. V roku 1975 bolo preplotením odčlenených 123,50 ha na chov muflónovej zveri, kde bola dovezená muflónia zver zo severných Čiech a neskôr aj zo Židlochovic.

Prírodné podmienky.

Zvernica Teplý vrch sa nachádza na juhovýchodnom výbežku úpätia Slovenského Rudohoria. Má pahorkatinný charakter s nadmorskými výškami od 317 až do 531 m nad morom. Po klimatickej stránke leží v mierne teplej až teplej klimatickej oblasti s priemernou ročnou teplotou 10,9 °C a dĺžkou vegetačného obdobia 230 dní. Priemerné ročné zrážky sú 500 – 600 mm, snehová prikrývka trvá približne 60 dní. Lesné porasty majú prevažne zloženie z listnatých drevín 96,1 % (dub – 34,6%, dub cer – 17,2%, hrab – 14,9% a ostatné listnaté drvinny majú zastúpenie približne 2 %), zvyšných 3,9 % tvoria ihličnaté dreviny (borovica – 2,9%, smrek – 0,9% a smrekovec – 0,1%).

História.

Lokalita bola osídlená už v praveku, v bronzovej a haštatskej dobe. Z ranného stredoveku je doložené staroslovanské osídlenie. V stredoveku tu bol postavený hrad Blh, ktorý patrí k najstarším na Slovensku. V roku 1323 ho prestavali v gotickom slohu a v roku 1483 ho rozšírili o opevnené predhradie, zohral významnú úlohu v časoch tureckého ohrozenia.

Zvernica Čierna obora alebo Diviacia záhrada pod zrúcaninami hradu Blh bola postavená na chov diviacej zveri, od roku 1830 sa v nej chovala aj danielia zver, od roku 1910 i biela jelenia zver, ktorá sa pôvodne chovala vo zvernici na Teplom Vrchu (Zvernica Červenej obora).

Vlastníkom zvernice bol šľachtický rod Koháryovcov (posledným potomkom bol František Jozef Koháry). Zvernica sa potom stala majetkom šľachtického rodu Coburgovcov, z ktorého pochádzal aj posledný nešťatný vlastník – bulharský cár Ferdinand Coburg, známy poľovník a cestovateľ. Coburgovci vystavali v areáli zvernice malé šľachtické sídlo a pomenovali ho po svojej dcére Lujze, oboru v tom čase obostavali 2 metre vysokým kameným múrom.

formát. Zabalia do škatúl či na palety a smerujú do automatizovaného skladu s kapacitou 8 000 ton. Odtiaľ smeruje papier do celého sveta, od Nového Zélandu, cez Líbyu až po európske krajiny, ktoré tvoria hlavné trhy pre Mondi SCP. Len 4% vyrobeného papiera zostávajú na Slovensku, čo dostáva Mondi SCP do TOP10 slovenských exportérov.

Podnik je veľkým prínosom pre región - podporuje obnovu parkov, turistických chodníkov, detských škôlok, vzdelania v životnom prostredí, vybavenie nemocnice, športový futbalový klub a množstvo kultúrnych, spoločenských a vzdelávacích aktivít.

Vo svete sú ružomerské papierne známe svojou nízkou uhlíkovou stopou, teda množstvom vypusteného CO₂. Získali aj celosvetové ocenenie PPI Awards za najlepšiu environmentálnu stratégiu roka 2010. Až 77% energií pochádza z biogénnych zdrojov. A tým hlavným je drevo. Túto obnoviteľnú surovinu zhodnocuje skrz svoju spoločnosť obchodujúcu s drevom a biomasou – Slovwood - na špičkový výrobok, ktorým sa Slovensko môže vo svete pýšiť. Celý reťazec, od pilčikov, cez dopravcov až po spracovanie a export papiera – to je množstvo zamestnanosti, zhodnotenia toho, čo v slovenských lesoch máme.

*Lubomír Čech
manažér pre komunikáciu
Mondi SCP*

Vstupná brána do zvernice.

Lesnícky náučný chodník.

Vo zvernici bol v roku 2006 vybudovaný lesnícky náučný chodník, s informačnými tabuľkami, ktorého cieľom je oboznámiť verejnosť s históriou najstaršej zvernice na Slovensku, ktorá siaha až do čias už spomínaných Coburgovcov a tiež má priblížiť flóru a faunu zvernice Teplý vrch a to na trase dlhej 2920 m s ôsmimi stanovišťami. Chodník začína aj končí pri chate Lujza. 1. stanovištom je Lujza park pomenovaný po manželke Filipa Coburga Lujzy, ktorá bola dcérou belgického kráľa.

*Poľovnícka chata Lujza,
s okolím Lujza parku*

Súčasný stav a prognózy do budúcnosti.

Súčasný poľovný revír Danielia zvernica Teplý Vrch uznaný rozhodnutím bývalého Lesného úradu v Rimavskej Sobote č. 2003/02316 zo dňa 19.09.2003 sa nachádza v srnčej poľovnej oblasti S X Rimavská Sobota, danielia lokalita D 14. Jarné kmeňové stavi zveri k 31.3.2012 predstavujú u danielij zveri 239 kusov s očakávaným prírastkom 92 kusov a u muflónovej zveri 140 kusov s očakávaným prírastkom 59 kusov. Vo zvernici je vybudovaných množstvo prikrmovacích zariadení, políčok a tiež odchyťové zariadenie.

Minulý rok sme vybudovali nový oplôtok, ktorý plánujeme využiť pri stavbe nového odchyťového zariadenia, no treba dodať, pod podmienkou výstavby sú finančné prostriedky. Tiež by sme v budúcnosti chceli vybudovať malú obôrku pri hájenke, ktorá by slúžila jednak na odchov kvalitnej danielovej zveri a na ukážku živej zveri pre verejnosť. Oplotenie zvernice oborovým pletivom, je upevnené na oceľových stĺpoch, má dĺžku 24 km a je potrebné ho kontrolovať raz týždenne. Dlhoročné úsilie bolo zmarené keď, v roku 2005, ktorý sa v myšliach tunajších lesníkov a zverozrážcu Petra Janša spomína ako „čierny“, keďže „chronický dodávateľ kovov do zberných surovín“ na dĺžke asi 150 metrov povyberali a odcudzili koľajové stĺpy, spôsobili tak nielen vecnú škodu ale, aj únik asi polovice danielovej a muflónovej zveri, čo sa opakovalo aj v roku 2007 kedy našťastie neunikla žiadna zver.

Výsledky chovu

Podľa poľovníckeho prieskumu bol v roku 1977 plán lovu 34 danielovej a 13 kusov srnčej zveri. V roku 1987 dosahoval odstrel 24 kusov danielovej, 3 muflonej a 14 jedincov srnčej zveri. V roku 1990 už lovili 115 kusov danielovej, 16 muflonej a 30 kusov srnčej zveri. Po roku 2000 sa odstrel ustálil asi na 115 jedincoch danielovej zveri a 30 kusoch muflonej. Cieľavedomá chovateľská činnosť priniesla ovocie a v roku 1993 ulovil zahraničný poplatkový hosť P. Schmidt vo zvernici Teplý Vrch aj vtedajší národný rekord muflóna, ktorý dosiahol 237,05 bodu CIC. Najsilnejšieho daniela zvernice ulovil v roku 1994 Ing. V. Kovalčík. ohodnotený na 198,25 bodu CIC. Medailové daniela a muflóny zo zvernice Teplý Vrch sa aj v súčasnosti pravidelne vyskytujú na celoštátnych poľovníckych výstavách trofejí.

Lesníctvo v pozostalosti historika alebo, čo nám zanechal Jozef Urgela

V roku 2008 prevzalo naše Lesnícke a drevárske múzeum z rúk Stanislava a Dušana Urgelovcov rozsiahly textový a obrazový materiál, ktorý zanechal ako svedectvo o svojej celoživotnej pracovnej aktivite ich otec - historik lesníctva a múzejník Ing. Jozefa Urgela, CSc. - významná osobnosť slovenského slovenskej lesníckej historiografie.

Ako historik sústredil Jozef Urgela svoju pozornosť na dejiny lesníctva, najmä na dejiny lesníckej vedy a školstva. Od roku 1964 pracoval v Lesníckom, drevárskom a poľovníckom múzeu v Antole (dnes Svätý Anton) ako vedúci historicko-dokumentačného oddelenia a pracoviska dislokovaného vo Zvolene. Dvadsaťpäť rokov redigoval múzeom vydávaný zborník. Vydal Dejiny lesníckeho školstva a vedy na Slovensku a dva samostatné edičné tituly venované J. D. Matejovi a Viliamovi Rowlandovi. Spolupracoval s Biografickým ústavom MS, pre ktorý kompletizoval údaje o lesníckych osobnostiach a s TU vo Zvolene spolupracoval na príprave vysokoškolských študijných textov. Pôsobil ako predseda lesnícko-drevárskej sekcie Slovenskej spoločnosti pre dejiny vied a techniky pri SAV i ako člen vedeckej rady Zemědělského múzea v Prahe.

Doprava guľatiny voľskými záprahmi_Muráň.

Rozsah pozostalosti, ktorú múzeum prevzalo, možno kvantifikovať na 1,5 bežného metra štandardných archívnych škatúl so šírkou 11 cm. Jej súčasťou sú aj rukopisné excerpty Jozefa Urgelu vo forme listov s rozmerom 10,5 x 15 cm. V bežných metroch sa dá ich množstvo kvantifikovať na viac ako 2,5 metra.

Z formálnej stránky možno materiál rozdeliť do dvoch základných skupín: písomný, t. j. vlastné práce J. Urgelu a cudzie práce (excerpty, rukopisy, strojopisy, publikované práce), materiál inštitucionálnej povahy a nakoniec písomný materiál osobnej povahy (najmä korešpondencia), vlastný i cudzí. Druhú skupinu tvorí obrazový materiál – najmä fotografie a negatívy. Obe skupiny sú nositeľmi informácií, ktoré sa tematicky hlásia k lesníctvu a možno ich triediť podľa triedníka

lesníctva a pridružených činností, ktorý Urgela spracoval v štúdiu Fotografická dokumentácia Lesníckeho, drevárskeho a poľovníckeho múzea v Antole z roku 1986.

K ťažiskovým oblastiam zastúpeným v pozostalosti patrí najmä písomný i obrazový vzťahujúci sa k lesníckemu školstvu a vede. Išlo o srdcovú záležitosť Jozefa Urgelu. Sú tu napríklad historické

tlače v maďarskom jazyku s priloženým slovenským rukopisným prekladom, fotografie absolventov lesníckych škôl, budovy, v ktorých školy sídlili, najmä architektúra Banskej Štiavnice so vzťahom k lesníckej vede a školstvu i ďalšie. V súvislosti s profesionálnou orientáciou J. Urgelu na tvorbu biografii nachádzame v pozostalosti osobné materiály a autor-ské práce dokumentovaných osobností, výstrižky i korešpondenciu. Obrazový materiál týkajúci sa významných lesníckych i nelesníckych osobností pozostáva z vyše 550 podobizní.

Veľkú časť svojho celoživotného pracovného úsilia venoval Jozef Urgela návratu lesníckeho a drevárskeho múzea z Antola do Zvolena. Poverenie na jeho kreovanie dostal v roku 1967 od riaditeľa múzea v Antole Slávika v liste adresovanom Povereníctvu SNR pre pôdohospodárstvo. Materiály v pozostalosti môžu byť príspevkom k poznaniu procesov, v ktorých sa formovalo lesnícke a drevárske

Drevorubačské kurzy.

múzejníctvo na Slovensku v druhej polovici 20. storočia.

Z roku 1985 je list riaditeľa múzea v Antole Historickému ústavu SAV, Oddeleniu dejín vied a techniky v Bratislave, v ktorom uvádza, že najaktuálnejšou úlohou v oblasti lesníckej histórie je výskum a zostava súborných dejín lesníctva na Slovensku. Navrhuje riešiť túto úlohu a ako riešiteľa uvádza Ing. Jozefa Urgelu, historika múzea v Antole. Materiály Spoločnosti pre dejiny vied a techniky z nasledujúcich rokov uvádzajú túto úlohu ako priebežne riešenú. Žiaľ, vydať toto dielo sa Jozefovi Urgelovi už nepodarilo. Pozostalosť však svedčí o tom, že sa na túto úlohu so všetkou vážnosťou pripravoval. Sú tu

rukopisné i publikované diela od viacerých autorov na tému lesného hospodárstva, lesníckych meliorácií, zalesňovania, drevárstva, pamiatok lesného hospodárstva, vývinu lesníckeho zákonodarstva. Z pohľadu dejín 20. storočia môžu byť zaujímavé najmä údaje, ktoré na adresu múzea v Antole zasielali jednotlivé štátne lesy a závody v ich pôsobnosti. Sú v nich informácie o vývoji lesného hospodárstva zväčša po r. 1945 – obsahujú fakty z histórie, organizácie, personálnych zmenách, spôsobe obhospodarovania, hospodárskych výsledkoch od jednotlivých subjektov štátnych lesov. Hoci nie sú rovnako obsahovo, rozsahovo ani formálne štruktúrované, môžu byť významne nápomocné pri spracovávaní dejín lesníctva druhej polovice 20. storočia.

Najzaujímavejšou časťou pozostalosti je obrazový materiál dokumentujúci rôznorodé oblasti lesníctva – fotografie, negatívy, tlače, kresby a pod. V pozostalosti sa ich nachádza vyše 2600 ks od historických záberov z konca 19. storočia po zač. 21. storočia.

Jozef Urgela zhromaždil informácie z celého spektra lesníctva a lesného hospodárstva. Bol vo svojej dobe zrejme jediným profesionálnym lesníckym historikom u nás. A ako múzejník zároveň, si uvedomoval hodnotu historickej informácie a dôležitosť jej uchovania bez ohľadu na to, k akej forme sa informácia viaže – k trojrozmernému predmetu, hovorenému či písanému slovu alebo k obrazu. Jeho dlhoročné úsilie, aby sa o tento druh informácií starala špecializovaná inštitúcia vo Zvolene – lesnícke a drevárske múzeum – a ďalej ich zhodnocovala, bolo nakoniec korunované úspechom.

V nasledujúcom období bude tento materiál rozčlenený a podľa svojich obsahových a formálnych charakteristík predkladaný na posúdenie Komisii na tvorbu zbierok pri LDM Zvolen. Na základe jej odporúčaní bude pozostalosť postupne začleňovaná do zbierkových a dokumentačných fondov múzea. Odborné spracovanie je jednou z podmienok jej sprístupnenia verejnosti či už na výskumné alebo prezentačné účely.

Pozostalosť J. Urgelu je dôležitá, pokiaľ ide o výskum jeho osobnosti a diela, no je perspektívne zaujímavá a môže byť impulzom pre ďalší výskum dejín lesníctva a lesného hospodárstva u nás. Je dokladom mnoho vrstevnatosti a nesmiernej rôznorodosti dejín lesa, lesníctva a lesného hospodárstva a môže byť vitálnym odrazovým mostíkom v úsilí o spracovanie stále chýbajúcej dejinnej syntézy lesníctva. Literárna pozostalosť J. Urgelu je podnetná i v oblasti metodiky výskumu a dokumentácie získaných údajov. Časť svojho kultúrneho odkazu už pozostalosť odovzdala cez publikované dielo Jozefa Urgelu. V pozícii zbierkových predmetov nášho múzea poskytnete prípadným bádateľom priestor na ďalšie zhodnotenie.

Tatiana Figurová, LDM Zvolen

Príspevok odznel na konferencii Pozitívne odkazy minulosti k zefektívneniu práce v lesníctve 26. 4. 2012, krátené.

Foto J. Urgelu: Ing. Jozef Urgela, CSc. (1923 – 2008), ostatné foto z pozostalosti J. Urgelu.

Potulky mestom predstavili Banskobystričanom budovu generálneho riaditeľstva Lesov SR

Informačné centrum mesta Banská Bystrica každý mesiac organizuje vlastnú akciu pod názvom Potulky mestom. Pravidelne „sa potulujeme“ po historicky a kultúrne zaujímavých miestach, uliciach a inštitúciách, aby sme sa dozvedeli viac o meste, v ktorom žijeme. V nedeľu 15.4.2012 sa Potulky mestom venovali téme „Kammerhof – niekdajšie sídlo banskej komory“. O prehliadku a históriu súčasného sídla generálneho riaditeľstva Lesov SR bol nečakaný záujem. Prišlo až 85 návštevníkov.

„Kammerhof – niekdajšie sídlo banskej komory“

V nedeľu 15.4.2012 sa uskutočnili Potulky mestom na tému „Kammerhof – niekdajšie sídlo banskej komory“.

Po úvodnom privítaní návštevníkov zamestnankyňou Informačného centra Dašou Sčensnou sa slova ujala pani sprievodkyňa Lýdia Búliková.

Svoj výklad začala na Námestí SNP na tému história lesníctva a dôležité osoby a rodiny, ktoré sa podieľali na rozvoji lesného hospodárstva na Slovensku.

Dozvedeli sme sa Informácie o budove, ktorá bola v 16. storočí najväčšou renesančnou stavbou na námestí, budove, ktorú nazývali aj komorský dvor.

Spríevodkyňa poskytla nielen historické údaje a fakty, ale aj zaujímavosti. Napríklad že v budove prespával počas náv-

števy mesta aj Matej Korvín s manželkou a je pravdepodobné, že aj obaja synovia Márie Terézie.

Postupne sme sa presunuli pred budovu Generálneho riaditeľstva Lesov SR kde vlastivedná sprievodkyňa pokračovala vo veľmi zaujímavom výklade. Potulky pokračovali prehliadkou interiéru budovy, kde nás sprevádzal pán Riša a Ing. Suchanovský, dlhoroční pracovníci Lesov SR. Previedli nás zaujímavými časťami budovy a návštevníkom rozdali mapy a prospekty.

Po skončení prehliadky budovy sme prešli bránou do Národnej ulice, pristavili sme sa pri pamätnej tabuli spisovateľa, banského a lesného lekára, Gustáva Kazimíra Zechentera Laskomerkého. Prehliadku sme zakončili pri buste organizátora lesného hospodárstva Jozefa Dekréta Matejovie.

Daša Ščensná
(redakčne upravené)

Javorina 2012

Rovnako ako lesníci, tak aj turisti majú radi prírodu. Preto dohodnúť sa na vzájomnej spolupráci nebolo vážnejším „problémom“. Slovo dalo slovo a tak vznikla myšlienka osadiť na štátnej hranici s Poľskom, na vrchu Javorina informačnú tabuľu spolu s vrcholovou knihou. Informačná tabuľa podá návštevníkom základné informácie o tomto kúsku prírody a zároveň bude plniť funkciu tzv. výhľadovej ružice. Celý náš zámer bol nacašovaný k termínu každoročného výstupu na tento vrch. Samotné prípravy spočívali vo vypracovaní obsahu tabule, výrobe tabule a jej drevenej stojky, spolu so skrinkou pre vrcholovú knihu.

Výstup na Javorinu bol naplánovaný na 22.apríla. To pre nás znamenalo, že deň dopredu sme „zbalili“ takmer 80 kg materiálu na plecía (stojka, pätká, cement, voda, náradie ...) a naša 2 km púť smerom do kopca s nákladom mohla začať tak, aby v deň turistickej akcie sme mohli slávnost-

ne osadiť už len infopanel. Počasie vydržalo, síl sme mali dostatok a tak na deň akcie bolo všetko pripravené. Samotného výstupu sa zúčastnilo 75 turistov, z toho takmer 40 detí. No a aby sme sa len po

prírode „len tak netúlali“, výstup a zostup sme spojili s čistením výstupových trás od odpadkov. Na samotnom vrchole Javoriny sme slávnostne osadili tabuľu, vysvetlili sme účastníkom význam a zaujímavosti tohto kúska prírody a účastníci sa ako prví mohli zapísať do novej vrcholovej knihy.

Spolupráca lesníkov a turistov sa v tomto smere istotne vydarila. Lesy SR, š.p. OZ Prešov poskytol finančné prostriedky na výrobu informačného panela, turisti

z KST Slávia Bardejov zabezpečili výrobu drevenej stojky pod infopanel.

Na vrchu Javorina, na slovensko-poľskom pohraničí, sa vytvorilo nové informačné miesto, ktoré má pozitívne motivovať ľudí vo vzťahu k prírode a zároveň sa vyčistil tento ináč zaujímavý kúsok prírody, ktorý orograficky patrí do najmenšieho pohoria na Slovensku, teda do pohoria Busov. Veríme, že takáto vzájomná spolupráca lesníkov a turistov má svoj význam a spoločne vytvoríme verejnosti takéto nové informačné miesta ktoré majú pozitívne vplyvať na verejnosť a zároveň pozitívne prezentovať LESY SR, š.p.

lesníci z OZ Prešov

Deň stromu 2012 v Lučenci

V piatok, 20. apríla 2012, sme v priestoroch ZŠ, Haličská cesta 1493/7 Lučenec, v spolupráci s Lesní SR š.p. - OZ Kriváň opäť v rámci projektu Stromy poznania zorganizovali podujatie Deň stromu. Riaditeľ školy Mgr. Ján Mižúr, riaditeľ OZ Kriváň Ing. Pavol Král, lesní inžinieri, poľovníci, lesní pedagógovia z OZ Kriváň a poslanci mesta Lučenec po slávnostných príhovoroch v miniarboréte školy zasadili tri nové dreviny: Agát biely, Jarabinu vtáčiu a Čerešňu vtáčiu.

Projekt „Stromy poznania“ organizujú Lesy SR š.p. v koordinácii s Ministerstvom školstva. Zámerom projektu je v areáloch základných škôl vysadiť dreviny, ktoré slúžia ako názorná vyučovacia pomôcka a zároveň prispievajú k estetizácii

školského prostredia. Vďaka spolupráci s OZ Kriváň v areáli našej školy od roku 2007 postupne pribudlo 20 druhov drevín, ktoré sú označené tabuľkami s názvom dreviny a logom štátneho podniku LESY SR Banská Bystrica. Žiaci 1-4. ročníkov so záujmom sledovali sadenie nových drevín a aktívne sa zapájali do rozhovorov so zamestnancami odštepneho závodu. Po výsadbe strávili nezabudnuteľné chvíle s lesnými pedagógmi, ktorí si aj tento rok pripravili zaujímavé hry a úlohy. Les spoznávali všetkými zmyslami. V čarovnej debničke hmatom rozlišovali rôzne prírodniny/ listie, ihličie, šišky, konáre, kameň.../ So zviazanými očami, držiac sa lana, prekonávali vytýčenú trasu okolo stromov a krikov. Počúvali zvuky hudobných nástrojov z dreva i zvuky prírody. Spoločne s lesnými pedagógmi rozlišovali vône žive, ihličia, medu, bylín... Mali možnosť chytiť trofeje a zahráli sa rôzne hry, ktoré opisovali spôsob života zvierat žijúcich v našich lesoch, lúkach a pri vodných tokoch. Činnosti striedajúce pohyb a prácu udržiavali pozornosť žiakov počas celého dopoludnia. Na záver nám bolo ľúto, že sa musíme rozlúčiť. Lesom SR ďakujeme za krásne darčeky pre našich žiakov, zbierku semienok a zároveň touto cestou ďakujeme všetkým, ktorí sa podieľali na organizovaní spoločnej akcie.

Tešíme sa na ďalšiu spoluprácu s Lesní SR š.p.

Bibiána Géciová

Lesní pedagógovia si vyslúžili poďakovanie od Národného lesníckeho centra

Tisícky hodín práce mimo bežných pracovných povinností a desiatky tisíc detí, ktorým sa každoročne otvárajú nové obzory pri spoznávaní prírody, to sú základné výsledky pôsobenia približne 200 lesných pedagógov na Slovensku. Ich prínos pre lesníctvo aj pre celú spoločnosť symbolicky ocenili na tohoročných Lesníckych dňoch pracovníci Národného lesníckeho centra.

„Za aktivity lesnej pedagogiky počas Medzinárodného roka lesov“, uvádza sa v ďakovnom liste podpísanom riaditeľom Ústavu lesníckeho poradenstva a vzdelávania NLC Milanom Sarvašom. Ocenenie z jeho rúk prevzal za všetkých jeden z priekopníkov lesnej pedagogiky v Lesoch SR Igor Vizlai.

Lesná pedagogika je jedným zo základných nástrojov práce s verejnosťou. Nielen že formuje myslenie detí a pomáha im chápať zákonitosti prírody a z nich vyplývajúcu prácu lesníkov, často pritiahne do lesa aj ich rodičov a umožní aj dospelaj populácii spoznávať les. Do budúcnosti sa tak formuje skupina ľudí, ktorí budú schopní objektívne posúdiť prírodné procesy a neskôr, keď budú v aktívnom veku, môžu posilniť pozíciu lesníkov v spoločnosti. Zapojením dospelých lesní pedagógovia zároveň splácajú starý dlh za všetkých lesníkov, ktorí sa dlhé desaťročia držali v mediálnom ústraní a prepustili najzaujímavejšie témy o prírode iným záujmovým skupinám.

Časopis Lesník sa za všetkých svojich čitateľov pripája k oceneniu práce lesných pedagógov veľkým ĎAKUJEME !!!

-vr-

Rotunda sv. Juraja (Locus Durco) a Lesná pedagogika

Zamestnanci lesnej správy Duchonka (OZ Prievidza) sa rozhodli spropagovať lesnú pedagogiku na historickom mieste a pri netradičnom podujatí.

V lesoch na obci Nitrianska Blatnica sa nachádza malý kostolík - rotunda sv. Juraja. Podľa archeologických výskumov sa jedná o jednu z najstarších a najzachovalejších rotúnd v stredoeurópskom priestore a jednu z najstarších stavieb na Slovensku z predrománskeho obdobia. Pochádza už z prvej polovice 9. storočia. Možno sa zachovala preto, lebo je ukrytá v lesoch Považského Inovca pod hrebeňom vrchu Marhát. Rotunda je významnou a zachovalou pamiatkou veľkomoravského obdobia. Aj napriek neskorším úpravám, má všetky znaky staroslovienskych kostolov z 8. a 9. storočia. Je národnou kultúrnou pamiatkou.

Kostolík vďaka svojej odľahlej polohe ponúka krásne spojenie sakrálnej architektúry a prírody. Chodník neďaleko kostolíka v stredoveku spájal Považie s Ponitrim a dnes patrí k obľúbeným turistickým a pútnickým miestom. Každoročne od roku 1530 sa pri kostolíku koná Svätójurajská púť.

Nebolo tomu inak ani tento rok a 29 mája sa zamestnanci LS Duchonka rozhodli spropagovať na tomto mieste lesnú pedagogiku. Mala to byť jednorazová akcia v rámci dobrej spolupráce medzi lesnou správou Duchonka a obecným úradom Nitrianska Blatnica. Po odozve zo strany obce a širokej verejnosti myslím, že sme položili základy dlhodobej tradície. Veď kde inde ako v lese je vhodnejšie miesto pre budovanie vzťahu širokej verejnosti k prírode. Tu je ten dotyk s prírodou a mnohostranné zážitkové učenie. Verejnosti ho podali výškolení lesní pedagógovia prostredníctvom lesnej pedagogiky - modernej formy komunikácie lesníkov s verejnosťou. Toto vidíme ako správnu cestu lesníkov ako priblížiť širokej verejnosti prostredie lesa a našu prácu. Lesnou pedagogikou sme umožnili poznávanie a vnímanie prírody všetkými zmyslami práve formou zážitkového učenia a hier v lese.

Na samotnej akcii sme oslovili všetkých od najmenších detúreniec po dôchodcov. Návštevníci poznávali semená drevín, listy stromov, riešili lesnícke hlavolamy, oboznamovali sme ich s našou

prácou a funkciami lesa. Organizátori odhadli, že účasť bola viac ako 5000 ľudí.

Neurobili sme túto a akciu preto, lebo sme si to dali do plánu akcií na tento rok. Cítíme k tomuto miestu istý záväzok a vzťah. Kostolík stojí na pozemku Lesov SR. š.p. a tak je i naša firma súčasťou jeho zaujímavéj histórie.

Kolektív pracovníkov LS Duchonka

A zas sme o trochu bohatší...

Bohatstvo sa dá ponímať rôzne. Peniaze, zlato, šperky, alebo z celkom iného súdka - bohatstvo ducha, poznania, bohatstvo prírody. A práve z tej druhej možnosti sa snažíme čerpať pri výchove a vzdelávaní v Materskej škole v Starom Tekove.

V prvých jarných týždňoch deti spoznávajú postupným chápaním najjednoduchších vzťahov a súvislostí prírodných javov život rastlín od malého semienka až po dospelú rastlinu. Pri rôznych pozorovaniach a pokusoch mohli denne pozorovať klíčenie semien, vytváranie koreňového systému i samotný rast rastlín vo vlastnej záhradke a v konečnom dôsledku aj ochutnať produkty vlastnej práce. Spoznávali rôzne kvety, kríky, stromy. Vyskúšali si, ako sa starať o rastliny - okopávanie, kyprenie, polievanie, zisťovali, čo sa stane s prírodou, keď sa s ňou zle zaobchádza a zistenia následne umelecky- výtvorne, či dramaticky vyjadrovali. V okolí MŠ zorganizovali škôlkársku brigádu, kde zbierali odpadky a pomáhali pani školníčke vyčistiť okolie stromčekov v škôlkarskom miniarboréte.

S nadšením sme preto privítali našich priateľov z LZ v Topoľčiankach pánov Ing. Štefana Nyulassiho a Františka Zbonku, s ktorými už 6 rokov spolupracujeme v rámci projektu LESY SR, š.p. Banská Bystrica – Stromy poznania. Detom potvrdili ich nové vedomosti o semenkách rozpráváním o lesných škôlkach, o práci lesníkov a do škôlkárskeho miniarboréta pribudlo päť nových drevín – čerešňa vtácia, jarabina, agát, ktoré budú môcť deti pozorovať a spoznávať a buk a dub, ktoré dúfame, že vyrastú na statné stromy a v budúcnosti nám prinesú príjemný chládok a intimitu lesa.

Pánom lesníkom deti vyjadrili vďaka vlastnoručne zhotovenými obrázkami a aj touto cestou im chceme z celého srdca poďakovať za príjemne strávené dopoludnie.

Deti a zamestnanci MŠ Starý Tekov

Rakúsko – Uhorské vyrovnanie a Banícka a lesnícka akadémia

Banícka a lesnícka akadémia v Banskej Štiavnici, mala podobne ako iné vzdelávacie inštitúcie toho obdobia v rámci habsburskej monarchie rôzne etapy svojho vývoja. Každá táto etapa bola charakteristická pre rozvoj akadémie a súčasne bola reprezentovaná silnou pedagogickou osobnosťou.

Jednou z nich bol vedúci profesor na Lesníckom odbore Baníckej akadémie v období **Rakúsko – Uhorské vyrovnania Karol Wagner**. Narodil 8.10.1830

v župe Marmaroš, kde jeho otec bol zástupcom hlavného lesníka. Strednú školu ukončil s vyznamenaním v župnom meste Satu Mare roku 1850. Ešte toho roku pokračuje na Baníckej akadémii v Banskej Štiavnici a končí ju v roku 1855. Nastupuje na lesný úrad do Banskej Bystrice ako pomocný lesník, neskôr bol preradený na odbor plánovania a zariadenia lesov. V roku 1857 je vymenovaný za lesného praktikanta do Dobroče.

Prvé obdobie Wagnerovho účinkovania na Akadémii (1859 – 1864)

(Akadémia ešte patrí pod viedenské Ministerstvo financií)

Po uverejnení súbehu na pomocného profesora na Lesnícky odbor sa prihlásil aj Karol Wagner, c. k. dobročský lesník, ktorého následne viedenské min. financií roku 1859 vymenovalo za adjunkta profesora Schwartza na Lesnícky odbor.

V školských rokoch 1859-64 Karol Wagner prednášal poslucháčom lesnícky prírodopis, botaniku, náuku o lesnej ťažbe, lesné hospodárske zariadenie a základy lesníctva. Okrem toho viedol Wagner praktické cvičenia v školských lesoch Kysihýbla a najbližšom okolí mesta. Na žiadosť Wagnera v marci roku 1860 Schwarz opakoval žiadosť na viedenské Ministerstvo financií o poskytnutie štátnych - Klauzerových pozemkov (horná botanická záhrada) pre účely lesníckeho ústavu Akadémie. Wagner ešte toho roku na jeseň začal práce spojené s premenou záhrady na botanickú záhradu.

Karol Wagner, silný zástanca snahy o zavedenie maďarského vyučovacieho jazyka na Akadémii a jednoznačnej orientácie na Budapešť si značne pošramotil svoju povest vo viedenských kruhoch a súčasne sa nevedel aklimatizovať v nemeckom prostredí Akadémie. Sumárom týchto okolností bolo to, že musel z Akadémie odísť. V rokoch 1864 – 1866 bol Wagner zamestnancom komorských lesov v Marmarošskej župe a v rokoch 1866 – 1867 učil lesníctvo na poľnohospodárskom a lesníckom učilišti v Keszthely.

Druhé obdobie Wagnerovho účinkovania na Akadémii (1867 – 1872)

(Akadémia už patrí pod uhorské Ministerstvo financií)

Zlom vo vývoji Akadémie nastáva v roku 1867.

Ihneď po rakúsko – uhorskom vyrovnaní, vzniku maďarskej ústavy a v deň zahájenia činnosti uhorského Ministerstva financií - 10. marca 1867, „*Rada slobodného kráľovského mesta Banskej Štiavnice pozvala profesorský zbor Akadémie a poslucháčov na slávnostné bohoslužby na znak vďakyvzdania oslobodenia od jarma rakúskeho poriadku*“ (autor Jenő Vadas – Vlkolinsky, 1896).

Vzápätí Ministerstvo financií (už uhorské) vypísalo

súbeh na miesto profesora lesníctva s podmienkou ovládania prednášajúceho maďarského jazyka. Rada Akadémie, na svojom zasadnutí dňa 13.7.1867 jednoznačne odporučila Ministerstvu financií **menovať na toto miesto profesora Karola Wagnera**, aj ako rehabilitáciu za jeho odchod pred 3 rokmi z Akadémie.

Wagner vo funkcii vedúceho lesníckeho profesora vyhotovil učebný plán pre Lesnícky odbor. Tento učebný plán prihladal na žalostný stav Akadémie, značne zaostávajúcej za úrovňou druhej lesníckej Akadémie v rakúskom Mariabrunne. Wagner preto do neho zakomponoval súčasnú úroveň vedy a výuky na ústave v Mariabrunne, ďalej požaduje rozšíriť učiteľské miesta na dve miesta riadnych profesorov, dve miesta pomocných profesorov a jedno miesto asistenta. Súčasne sa schválil rýchly prechod vyučovacieho jazyka nemeckého na maďarský tak, že poslucháčom, ktorí jazyk maďarský neovládajú, budú môcť doprednášať ešte školský rok 1867-1868 dosluhujúci učiteľia v jazyku nemeckom. Maďarský jazyk sa stal výhradným vyučovacím jazykom od školského roku 1868/69 vo všetkých troch ročníkoch.

Wagner na Lesníckom odbore prednášal podobné predmety ako pri jeho prvom pôsobení na Akadémii v rokoch 1859 – 1864 : zariadenie lesov, oceňovanie lesov, lesnícku geodéziu a dejiny lesníckej literatúry.

Na priamy podnet a žiadosť Wagnera, Ministerstvo financií z príležitosti schválenia dočasného organizačného štatútu Akadémie vymenovalo zástupcu profesora lesníctva Jakuba Lázára a pomocných profesorov Ludevíta Feketeho, Žigmunda Nikela-Szécsiho a Eugena Belházyho. Belházyho o rok neskôr z dôvodu zlého zdravotného stavu vymenil Nándor Illés, doposiaľ pomocný lesník kniežata Coburga. Prvýkrát má Lesnícky odbor profesorský zbor.

Ešte v roku 1867 začal Wagner vydávať spolu s Adolfom Divaldom časopis „Lesnícké listy“- Erdészeti lapok. Bol to prelom v maďarskom lesníctve, považujú sa za tvorcov maďarskej odbornej lesníckej terminológie. Spolu vydali Terminologický lesnícky slovník.

O rok neskôr v roku 1868 ministerstvo súhlasilo aj s prevodom Kysihýbla so všetkými náležitostami a nehnuteľnosťami do správy Akadémie.

Bolo to hneď v úvode budovania novej Akadémie veľké víťazstvo ideí profesora Karola Wagnera.

Ing. Ján Missuth (1902 – 1966)

spomienka na popredného lesníckeho odborníka

Wagner zaviedol v školskom roku 1868/69 **pravidelné piatkové schôdze pedagógov v jeho pracovni profesorského bytu vo Fortune**. Podľa názoru súčasníka tej doby Ferdinanda Illésa počiatky maďarského odborného lesníckeho písomníctva možno položiť do roku 1862, keď Lesnícke listy vyšli prvýkrát pod redakciou Karola Wagnera. Aj spomenutý Ferdinand Illés v spomienkach súhlasí s názorom, že Karol Wagner bol vymenovaný za ved. profesora najmä z dôvodu znovuzriadenia a pomadžarčenia Lesníckeho odboru Akadémie.

Postupne sa začali vytvárať učebné a odborné zbierky k jednotlivým vyučovacím predmetom. V zbierkotvorbe vynikal najmä **Žigmund Nikel-Szécsi**, ktorý svoju zbierku z lesnej ťažby a mechanizácie technológie postupne priviedol kvalitatívne na popredné miesto v Európe. Wagner zabezpečil odkúpenie vzácnych ornitologických zbierok Henricha Bruseka a zbierku trofejových parohov Karola Hájka. Brusekova zbierka sa stala základom zoologickej zbierky Akadémie. Zbierka vzoriek húb pochádzala od Dr. Buchnera.

V roku 1869 sa podľa projektu Feketeho a Nikela postavil v botanickej záhrade skleník.

Hlavný kráľovský lesný radca

V rokoch 1872 – 1879 Karol Wagner ako špičkový lesnícky odborník pôsobil na Ministerstve financií v Budapešti, kde získal hodnosť hlavného maďarského kráľovského lesného radcu vo funkcii vedúceho lesníckeho odboru. Na ministerstve pripravil okrem iného vydanie prvého súborného lesného zákona v roku 1879 a pričínal sa o ustanovenie prvých riaditeľstiev štátnych lesov nezávislých na banskej správe. Niektoré ustanovenia tohto zákona platili u nás do roku 1960.

Zomrel predčasne bez naplnenia svojich ďalších bohatých predstáv v lesníckom odvetví 21.12.1879 ako 49. ročný v Budapešti.

Wagner je autorom, resp. spoluautorom lesníckych taxačných tabuliek, slovníka lesníckej terminológie, dvojazyčného terminologického zborníka, smerníc na oceňovanie lesov, je konštruktérom tzv. Wagnerovej priemerky na meranie stojatých stromov.

Wagnerove obdobie na Lesníckom odbore Baníckej akadémii možno z hľadiska národnostného, etnického hodnotiť ako kontroverzné, avšak jeho prínos pre Akadémiu z hľadiska lesníckeho, pedagogického je nesporne určujúci a dominantný. Napriek jeho pomerne krátkodobému účinkovaniu na Akadémii zanechal v jej histórii nezmazateľné a možno povedať určujúce stopy, ktoré mali podstatný vplyv na jej ďalší rozvoj.

Viliam Stockmann.

Lesnícky terminologický slovník.

Ing. Ján Missuth patrí medzi tých lesníckych odborníkov, ktorým dosiaľ nebola venovaná primeraná pozornosť. Bude preto iste vhodná aspoň stručná spomienka z príležitosti 110. výročia jeho narodenia, ktoré uplynulo 11. februára 2012.

Narodil sa 11. februára 1902 v osade Mistríky na Donovaloch v rodine Mórica Missutha (1874 – 1941) a Anny rod.

Longauerovej (*1879). Otec bol strojníkom v Podbrezovských železiarňach a po presťahovaní rodiny do Dubovej, deti (štyria súrodenci) odtiaľ dochádzali denne vlakom do Banskobystrických škôl. Najstarší Ján po vychodení obcej školy v rokoch 1907 – 1912 pokračoval stredoškolským štúdiom na Vyššom katolíckom gymnáziu v Banskej Bystrici, kde absolvoval 6 tried v maďarskej reči a následne posledné dva ročníky už v slovenskej reči na Štátnom klasickom gymnáziu Andreja Sládkoviča v Banskej Bystrici, kde 8. júla 1920 aj zmaturoval.

Po maturite sa zapísal na Lesnícku fakultu VŠZ v Brne. Na vysokoškolské štúdium si musel sám zarábať (preklady z maďarčiny, vychovávateľ, demonstrátor na Ústave dendrológie, fytopatológie a bakteriológie u prof. Dr. Bayera). Prvú štátnu skúšku na vysokej škole zložil v roku 1925 a druhú v roku 1928. Počas štúdia absolvoval prázdninovú prax na Lesnej správe Štiavnička v rámci Riaditeľstva štátnych lesov a majetkov v Banskej Bystrici, ďalej pri taxácii na Lesnej správe Podbieľ v rámci Riaditeľstva štátnych lesov a majetkov v Oravskom Podzámku a taktiež pri taxácii u Riaditeľstva štátnych lesov a majetkov v Solivare.

V rokoch 1928 – 1930 vykonával vojenskú prezenčnú službu u tretieho ženijného pluku v Komárne, kde úspešne zložil aj skúšku pre dôstojníkov v zálohe.

Po ukončení vojenskej služby od 1. apríla 1930 päť rokov pôsobil v Čechách a to na Správe štátnych lesov Horní Morávka, potom zastupoval prednostu Správy štátnych lesov Mohelnice a od 1. októbra 1932 bol preložený na taxačné oddelenie Riaditeľstva štátnych lesov a statkov v Brandýse nad Labem. V roku 1934 sa vrátil na Slovensko, kde pracoval pri taxácii na Lesnej správe Muráň a v rokoch 1935 – 1939 na pozemkovom oddelení Riaditeľstva štátnych lesov a majetkov v Banskej Bystrici. V rokoch 1939 – 1945 bol prednostom Lesnej správy v Slovenskej Ľupči. V roku 1944 po vysadení sovietskych pa-

rašutistov v obvode lesnej správy (Hiadel) pomáhal formujúcej sa partizánskej skupine kapitána Jegorova inštruovaním podriadených lesníkov i osobným stykom. Po vojne lesný radca Ing. Ján Missuth prechádza do Banskej Bystrice, kde bol v rokoch 1946 – 1949 lesným inšpektorom, potom jeden rok krajským zmocnencom, ďalej vedúcim plánovacieho oddelenia (1950 – 1958) a napokon vedúcim prevádzkového oddelenia národného podniku Československé štátne lesy (neskôr Krajská správa lesov a v rámci SLH Štátne lesy v Banskej Bystrici).

Počas svojej pestrej profesijnej dráhy Ing. Ján Missuth nadobudol značné odborné skúsenosti v najrôznejších lesníckych činnostiach a stal sa tak uznávaným lesníckym odborníkom. Patril pritom k tej generácii lesníkov, ktorá si svoje vedomosti a skúsenosti neponechávala len pre seba, ale odovzdávala ich aj iným. Je autorom troch publikácií. Prvá z nich Uskladňovanie a urovnávanie dreva vyšla v Štátnom pôdohospodárskom vydavateľstve v roku 1953, druhá Vietor a les (1957) a tretia Trhavyň v lesnom a poľnom hospodárstve (1963) vyšli v Slovenskom vydavateľstve pôdohospodárskej literatúry Bratislava. V posledne menova-

nej publikácii tvorivo zúročil poznatky a skúsenosti s trhavinami, ktoré nadobudol počas vojenskej služby v ženijnom pluku. Jeho kreativita sa prejavila aj v štyroch zlepšovacích návrhoch: Ochrana čiel bukovej guľatiny (1957), Traky na nosenie drevorubačského riadu (1958), Zalesňovací obušok a zalesňovacie kladivo (1960) a Šablónka na meranie lesných sadeníc (1961), ktoré zverejnil aj časopise Les. Jeho záľubou bolo poľovníctvo a včelárstvo. V lesníckych, poľovníckych a včelárskych časopisoch uverejnil takmer 50 odborných a aktuálnych článkov.

Ing. Ján Missuth žil v harmonickom manželstve s Etelou rod. Thomkovou (1905 – 1994), ktorá bola stredoškolskou profesorkou s aprobáciou dejepis a zemepis. Manželia vychovali dve deti Luciu (*1939) a Jána (*1940). Ťažkej chorobe podľahol 5. januára 1966 vo veku 63 rokov. Na poslednej ceste do dňa 7. januára 1966 odprevadili rodinní príslušníci, kolegovia a známy z budovy Podnikového riaditeľstva štátnych lesov na evanjelický cintorín v Banskej Bystrici, kde je pochovaný. V časopise Les (č. 2/1966), do ktorého hojne prispieval bola uverejnená len krátka zmienka o tom, že „odišiel z našich radov“.

Július Burkovský

Naša súčasná hektická doba sa dá nazvať aj dobou celebrit, pričom na takmer bohorovný piedestál vystupujú kontroverzné osoby, ktoré sa z večera na ráno stávajú osobnosťami – „celebritami.“ To že u nich v drivej väčšine prípadov úplne absen-tuje aspoň minimálny náznak inteligencie, sebakritickosti, tolerance k názoru iných, skromnosti a nakoniec aj zdravého rozumu a ľudskosti, je úplne vedľajšie a nepodstatné. Treba byť iba v správny čas na správnom mieste...

A pritom všetkom okolo nás v skutočnosti žijú ľudia, ktorých by sme mohli nazvať skutočnými celebritami. Oni však ani nevedia, čo slovo celebrita znamená. Majú povahu, ktorá obsahuje pravé ľudské hodnoty, žijú svoj každodenný rýdzy ľudský život, vôbec nie ľahký, so všetkými kladmi aj zápormi ľudskej náture. Že by mohli slúžiť príkladom i pre iných ľudí, alebo dávať recepty na správny spôsob života, ich ani nenapadne.

Jedným z takýchto ľudí je 89-ročný horár Benjamín Strmeň, ktorý si v tomto roku pripomína 60. výročie od svojho nástupu do štátnych lesov.

Verte, chvíľku som aj rozmýšľal, či vôbec písať tento článok, pretože „starý Beňo“, ako ho voláme, je už takmer filmová hviezda. Mnohokrát účinkoval v televíznych šotoch ako živá legenda lyžiarskych pretekov „Biela stopa“, krňáčkových pretekov či behov do vrchu. Mnohí ho tiež poznajú z knihy „Horár spod Krížnej“.

Po dlhšej úvahe som článok predsa len napísal; hlavne z toho dôvodu, že náš Beňo strávil celý svoj pohnutý život v službe u štátnych lesov a to, ako sa hovorí, od piky, keď začínal už ako 16-ročný fagan v drevorubačskej partii (dingu) u svojho otca. Takýchto chlapcov pri výplate považovali však len za „pol chlapa“. Keď sa však triafala aj lepšia robota a zárobok, skúšal to aj tam; napríklad ako robotník – míner v kameňolome, kde priviazaný na povraze vrátil diery pre náložu na 60 metrov vysokej skale Pod Marcovou.

V roku 1943, ako 19-ročného, ho povolali na základnú vojenskú službu, počas ktorej zažil toho hádam viac ako dobrý vojak Švejka. Počas povstania bojoval aj

Nezmar

v partizánskom oddiele a po vojne ešte do 15. marca 1946 dosluhoval u posádky v Komárne. Po návrate do civilu pracoval so svojím otcom ako lesný robotník na poľesi Staré Hory, kde ho, ako bývalého vojaka, odporučili do jednoročnej horárskej školy v Jelšave. Po jej absolvovaní nastúpil v roku 1952 ako pomocník prevádzky na Lesný závod v Patrovci pri Bánovciach nad Bebravou, kde pracoval až do roku 1954, kedy ho preložili na poľesi Staré Hory, na

LO Haljar, neskôr na LO Turecká. Za tým nasledovalo preloženie na poľesi Motyčky, LO Sturec a a po viac rokoch ho menovali vedúcim tohto polesia.

V roku 1974, po reorganizácii a vytvorení lesných správ odišiel pracovať ako technik ťažbovej činnosti na LS Staré Hory, odkiaľ v roku 1983 odišiel do dôchodku. Keď toto jeho „curriculum vitae“ prevedieme do reči čísiel, dostaneme úctyhodnú cifru 44 rokov služby u štátnych lesov. A to vôbec nehovorím o ďalších 20-tich rokoch, keď už ako dôchodca bol skoro každý deň v lese na rôznych brigádach, pri vyznačovaní ťažby, pri taxačných prácach a podobne. Myslím, že môžem s čistým svedomím povedať, že len veľmi ťažko by sme na Slovensku našli horára s podobnou životnou cestou.

A pri tom všetkom, tento starý chlap sa vyznačuje i v tomto „matuzalemskom“ veku neuveriteľnou vitalitou. Nepozná chorobu, nemá založený zdravotný záznam a okrem toho, že slabšie počuje a zuby považuje za zbytočnú záťaž, nás o 20 rokov mladších kolegov a kamarátov, schová pri testovaní kondičky do vrecka. Dokáže s nami dokonca držať kroka pri takých situáciách, keď ako zanietení nepriatelia alkoholu ho ničíme pravidelným statočným popíjaním.

Tolkoto som chcel napísať o živote dobrého človeka a ešte lepšieho horára Benjamína Strmeňa. Veľmi zaujímavé, hoci dosť dlhé rozprávanie by bolo o jeho druhom narodení, keď ho ako trojmesačné nemluvíča 6. februára 1924 vyhrabali po štyroch hodinách z katastrofickej lavíny v osade Rybô.

Jozef Bacúr

Informácia o prvom objekte Pro Silva na LS Antol bola uverejnená v publikácii *Prírode blízke obhospodarovanie lesov na Slovensku*, ktorú vydalo MP SR, lesnícka sekcia. Šlo o dubovo-bukový porast (BK 64 %, DB 10 %) č. 187, rozpracovaný Gayerovým skupinovite clonným rubom. Jeho výmera bola 18,22 ha, zásoba 6 140 m³. Porast mal dobré podmienky na prirodzenú obnovu. Postupne bol doťažený so sto-percentným prirodzeným zmladením. Následnú mladinu tvorí 65 % BK a 10 % DB, zvyšok JH a HB. V tomto objekte sa ešte v plnom rozsahu neuplatnila najzávažnejšia a v podstate rozhodujúca zásada prírode blízkeho hospodárstva, aby sa rubná zrelosť nevzťahovala na celý porast, ale na jednotlivé stromy, pri dôslednom využívaní ich individuálne hodnotovo-produkčných schopností.

Na základe tejto skúsenosti sme navrhli ďalšie objekty Pro Silva. Roku 2000 to bola lokalita **Kiahnina** (názov vznikol údajne z osady, ktorá vymrela na kiahne) s výmerou 37,12 ha, drevinovým zložením BK 43 %, DB 36 % a HB 21 %, s priemernou zásobou 350 m³/ha. Pri výbere porastov sme sa zameriavali predovšetkým na ich drevinovú vhodnosť, čo najväčšiu výškovú a hrúbkovú diferencovanosť a čo najlepšie približovacie možnosti.

Porast 191 – výmera 10,19 ha, v LHP navrhnutý maloplošný clonný rub sme zmenili na výberkový rub jednotlivý. Napriek vypracovanej metodike sa hospodáril podrastovým spôsobom – roku 2002 bol porast na časti plochy presvetlený a v r. 2007 boli presvetlené pásy (2,58 ha) dorúbané. Dosiahli sme síce výborné prirodzené zmladenie (zalesňovali sme len plochu 0,10 ha dubom), ale vzhľadom na východiskové možnosti porastu to považujeme za pomerne málo. Časť mladiny navyše pravidelne zhrýza zver. Lesná prevádzka má pred sebou dlhých štyridsať pôstnych rokov, v ktorých musí do porastu len investovať (výtiny, ochrana proti zveri, prerazávky) bez akéhokoľvek priameho zisku.

Roku 2008 sme s úmyslom zachovať genofond lipy malolistej vytvorili objekt **Pokhaus** („srnčí dom“, zrejme spomienka na slávne poľovačky koburgovsko-koháry-

Za prírode blízke
hospodárením
v lese

Pro Silva à la Svätý Anton

ovskej rodiny). Výmera plochy je 94,71 ha, drevinové zloženie DB 53 %, HB 25 %, LM 14 %, zvyšok tvoria cenné listnáče. Priemerná zásoba je 250 m³/ha.

V porastoch 157 a 158 spolu s výmerou 21,36 ha sme navrhnutý maloplošný clonný rub tesne pred vykonaním ťažby zmenili na celoplošné odstraňovanie poškodených, zdravotne nevyhovujúcich, nekvalitných stromov. Pri ťažbe kvalitných stromov sme sa zamerali na jedince s kulminujúcim hodnotovým prírastkom. Celkový objem ťažby naplánovaný v KRPK sme bez ťažkosti splnili. Po uvoľnení korunového zápoja sme mali problém so zvýšeným výskytom liesky, ktorú sme vysekali. Myslíme si, že tieto porasty začínajú vykazovať základné znaky prírode blízkeho lesa.

Hospodárske lesy sa po skončení ľudskej činnosti samovoľne, pôsobením samoregulačných a samoregeneračných procesov stávajú prírodnými lesmi. Presvedčiť sa o tom môžeme všetci – stačí, aby sme si pri návšteve Kaštiela vo Svätom Antone urobili krátku vychádzku. Keď opustíme vykosený a obhospodarovávaný park, dostaneme sa do malého prírodného lesa so všetkými jeho charakteristickými vývojovými fázami (les nad parkom je od r. 1972 neobhospodarovávaný pre neprístupnosť).

Keď ma roku 2009 poverili, aby som navrhol nový objekt, rozhodol som sa priradiť k týmto porastom skupinu ďalších (zväčša porasty nad 50 rokov v štádiu prebierok), v ktorých doteraz nevznikli rušivé steny rúbanísk. Vzhľadom na zvýšený výskyt náhodnej ťažby bola v niektorých po-

rastoch skoro dve desaťročia odsúvaná výchovná ťažba. Objekt **Zvonové studne** (údajne podľa zvonov ukrytých pred Turkami do studní) má výmeru 109,18 ha, drevinové zloženie BK 40 %, DB 50 % a HB 10 %, priemernú zásobu 270 m³/ha. V objekte chceme vytvoriť trvale stabilné porasty zložené z pôvodných (stanovisku primeraných) drevín. Pri prechode na jemnejší spôsob hospodárenia zohľadňujeme aktuálny stav porastu. V pôvodne zmiešaných ekosystémoch treba udržať zmiešanie už na malých, čiastkových plochách, s vylúčením náhlych rozsiahlejších odčláňaní pôdy. Realizovať dva zásahy za decénium a čo najlepšie využívať produkčný potenciál

stanoviska. V prvej fáze jednoznačne redukovať hraba v prospech duba a buka. Výsledkom je síce nižšie speňaženie, ale dosiahneme maximálny svetlostný prírastok. Keďže výškovo a hrúbkovo diferencované porasty poskytujú lepšiu výživu zveri, možno predpokladať, že tá potom spôsobí menšie škody.

Najväčším problémom obhospodarovania prírode blízkeho lesa sú ľudia. Dodávateľia nazvali túto situáciu „čas pestrej práce“ a v princípe žiadajú len úplnú samozrejmosť – pri prvom zásahu doznačiť dostatočne široké približovacie linky (ak ešte nie sú vyznačené) v potrebnom rozstupe. Kvalitné vykonanie smerovej stínky a približovanie dreva z porastu bez poškodenia ostatných stromov samozrejme znamená určité zvýšenie nákladov na ťažbovú činnosť (v závislosti od porastu je to približne od 5 do 15 %). Bolo by treba vytvoriť mechanizmus, aby sa toto zvýšenie bralo do úvahy už pri plánovaní v KRPK.

Prírode blízke lesy zaručujú nielen trvalú produkciu dreva, ale aj účinné a trvalé zabezpečenie vodohospodárskych a pôdoochranných funkcií lesa (dospelý lesný porast môže znížiť maximálny odtok vody až o 50 %). Nezastupiteľná je funkcia lesa pri tvorbe kyslíka, keďže dospelý strom je schopný zásobovať ním štvorčlennú rodinu a kyslík je nenahraditeľným činiteľom životných procesov človeka. Zamyslime sa nad tým pri pohľade na veľké plochy rúbanísk!

Peter Chytil,
OZ Levice

		považovať	odvážiť	podľa, po česky (kniž.)	podradováca spojka	sorta hrozna	pokročovanie tajničky	členky staroger-mánskych kmeňov
vrstva pletiva tesne pod kožou								
odcestoval lietadlom								
ohovárajúca správa								
popovek ázijský jelen				pra-plazma otravné látky (skr.)				
Pomôcky: home, mako, ylem	pripomenul niečo, poznamenal	začiatok tajničky	egyptská bavlna mladý páv			osobné zámeno vráti, vy-nahradí		
postupne padlo							vz. nitrídu bóru časťica (iba ak)	
oblievať vriacou vodou					vojenská jednotka nevšimavo			
poskytovať					súvislé poradia odvážna			
omotal				cukruje vlhčí slinami				podpis ručiteľa na zmenke
takým spôsobom				český skladateľ nažením dovnútra				
značka kilometra			lepením vloží omámil sa pálenkou				skratka svätého velikáni (kniž.)	
prinášalo úžitok						temnota rozdeľoval		
chytená					časť, kus domov, po anglicky			
	Ústav mechaniky strojov (skr.)	druhí omasta			preč (expr.) značka spiniak		Kartá-ginec	ako (bás.)
drobní, štíhli				zlyhanie orgánu ECV Le-voče				
koniec tajničky								
fosília								

Zasmejte sa

Strojár, fyzik, matematik, filozof, logik a poslanec riešili problém: "Koľko je 2 x 2?"

Strojár vytiahol logaritmické pravítko a po chvíli vraví:
- Je to 3,99.

Fyzik nahliadol do tabuliek a oznámil:
- Výsledok je medzi 3,98 a 4,02.

Matematik sa sústredi, nevnímajúc okolie, a vraví:

- Výsledok neviem, ale môžem dokázať, že existuje.

Filozof sa opýtal:

- Čo myslíte tým 2 x 2?

Logik požadoval:

- Prosím, definujte 2 x 2 presnejšie.

Poslanec sa opatrne poobzeral a zašepkal:

- A koľko chcete aby to bolo?

Ľudia najviac klamú pred voľbami, počas vojny a po polovačke.

Iba hlupáci opakujú staré chyby. Múdri robia chyby nové

Príde bača Jano so svojim psom Čumákom do krčmy a hovorí:

- Kto sa so mnou staví o 50 eur korún, že tento pes prehovorí ľudským hlasom?

Stavil sa s ním iba Mišo. Bača sa teda obráti na psa:

- Tak čo Čumík, čo hovoríš na dnešný hokej?

Pes však mlčí a mlčí. Iba oddane pozerá na svojho pána. Zaplatil Jano 50 eur a za všeobecného smiechu sa s hanbou vytratil z krčmy.

- Ty zasran psáci, kvôli tebe som prehral 50 eur ! - rozčuľuje sa cestou domov.

- Prehral. - súhlasí pes - Ale vieš si predstaviť, koľko vyhráme zajtra?

Brloh medvedov. Otec medveď číta noviny, mama medvedica varí večeru a synček medvedík sa hrá. Tu príde synček k otcovi a prosí:

- Ocko, ukáž mi bábkové divadielko...

- Nevidíš, že čítam?!

- Ocko, prosím ťa, ukáž...

- No, dobre!

Otec medveď ide k posteli, vytiahne spod nej dve ľudské lebky, navlečie si ich na laby a hovorí dvomi rôznymi hlasmi:

- Počuj, Fero, nebudú v tamtej diere medvede?

- Čo ti šibe, ty debil?! V našom lese? ... a medvede?! Ani náhodou!

Starý lord Charles Norton príde večer domov. Sluha James mu pomáha vyzliekať sa z kabáta a polohlasne hovorí:

- Tak čo, ty starý krokodíl, zasa si bol v bare nasávať a očumovať pekné dievčatá?

- Ale nie, James. Dnes som si bol kúpiť načúvací prístroj. - odpovedá lord Charles.

Nezabíjaj ma a splni mi tri želania. - hovorí lapená zlatá rybka záhorákovi.

- Na proč tri, veď já scu eném jedno, abys nemjeua kosci.

Uveríte?

Netradičný spôsob spoznávania stromov.

Španielskym lesníkom z mesta Higuera de la Sierra sa podarilo zrealizovať vzdelávací projekt spoznávania prírody pre verejnosť, ktorý využíva praktické skúsenosti návštevníkov tamojšieho parku. Jedným z netradičných nápadov bola výsadba stromov zakomponovaných do odpočinkových lavičiek. Tu si počas oddychu návštevníci prezerú vždy jeden konkrétny označený strom túžiaci v ich tesnej blízkosti a lepšie si tak zapamätajú jeho hlavné znaky. Habitus, kôra či tvar listia im zostanú vryté do pamäti oveľa dlhšie ako pri klasickej prechádzke. Po ťažkých začiatkoch, kedy museli španielski kolegovia vysvetľovať, na čo slúžia otvory v lavičkách (stromčeky vtedy dosahovali výšku iba niekoľko desiatok centimetrov) sa projekt údajne veľmi dobre osvedčil.

Rubriku pripravuje Ferko Tárjako

Naše zariadenia

Chata Tichá 2

Milan Longauer

Chata sa nachádza v spoločnom areáli spolu s chatou Tichá 1 a spolu vytvárajú pohodové prostredie pre strávenie vašej dovolenky. Objekt je vystavaný ako štýlový drevený zrub, s kompletným vybavením interiéru.

Pre návštevníkov sú k dispozícii dve štvorlôžkové izby, plne vybavená spoločenská miestnosť s krbom a kuchyňa. Vykurovanie je lokálne na pevné palivo a v prípade záujmu je k dispozícii aj sauna. Pre vonkajšie posedenie môžete využívať

veľký altánok, ktorý stojí medzi obidvomi chatami. Pekné prostredie poskytuje, v lete ako aj zimnom období, nespočetné možnosti pre oddych, relax ale aj športové vyžitie. Kultúry chtví návštevníci môžu navštíviť okresné mesto Čadca, vzdialené

od chaty 15 km. Mesto sa nachádza v blízkosti CHKO Kysuce a je vstupnou bránou na Slovensko z Českej republiky a Poľska. Jeho bohatstvo spočíva v okolitej prírode, zaujímavých horských scenériách a krásnych tichých lesoch.

Prvá písomná zmienka o meste je z roku 1565. V roku 1778 kráľovná Mária Terézia povýšila obec Čadca na mestečko s právom konať štyri výročné jarmoky. Ďalším dôležitým dňom v histórii mesta i celého národa bol 4. december 1848, kedy počas tzv. zimného ťaženia slovenských dobrovoľníkov bojujúcich za slobodu národa, bola Čadca politickým a vojenským centrom slovenského povstania. Šiesteho decembra vydala Slovenská národná rada v Čadci výzvu k slovenskému národu, v ktorej vysvetlila svoje ciele a požiadavky na podporu boja proti maďarskému útlaku a vyzvala obyvateľstvo k vstupu do slovenského dobrovoľníckeho zboru. Mesto sa takto stalo, hoci iba na pár dní, hlavným mestom oslobodzovaného Slovenska. Túto historickú udalosť pripomína dnes pamätník umiestnený na Námestí slobody pred vchodom do kostola sv. Bartolomeja. Označuje miesto bývalej fary, v ktorej začiatkom decembra 1848 sídlili Ľ. Štúr, J. M. Hurban a vojenský veliteľ povstania. Na budove základnej školy na ulici A. Hlinku je umiestnená pamätná tabuľa Petra Jilemnického. Pripomína pôsobenie tohto spisovateľa na Kysuciach v rokoch 1924-1927, ktoré ho inšpirovalo k napísaniu románov „Vítazný pád“ a „Pole neorané“ a k poviedkovej a publicistickej tvorbe s námetmi Kysúc. Viaceré z týchto diel boli sfilmované.

Receptár

Rybárska sezóna sa začala

Pstruh na masle plnený rozmarínom a so slaninou

Suroviny:

pstruh 2 kusy – čerstvý úlovok šikovného rybára alebo jedno balenie z obchodu ☺,
zmes čerstvých bylín – rozmarín, tymián, šalvia, pažítka, desať veľkých plátkov slaniny, citrón, soľ, korenie, maslo

Postup:

vyčisteného pstruha zľahka narežeme zošíkma z vonkajšej strany kožu približne v trojcentimetrových intervaloch. Vnútro ryby naplníme šalviou, tymiánom a rozmarínom. Vonkajšiu stranu osolíme a okoreníme. Rybu zabalíme do plátkov slaniny a vložíme do pekáča. Po pridaní masla a po pokvapkaní citrónom pečieme na 160 stupňov približne 15 – 20 minút.

Podávame s bagetou, ktorú aj spolu s upečenou rybou pokvapkáme pre lepšiu chuť výpekou. Ozdobíme čerstvou pažítkou.

Ahoj deti!

Pripravil som si pre vás zaujímavé hry. Najprv si zopakujeme pranostiky, ktoré nám hovoria aké bude počasie, úroda alebo iné udalosti. Potom si zistíme ako poznáme zvieratá a stromy v našich lesoch a nakoniec si vystrihneme a nalepíme skladačku. Ak chcete získať pekný darček, napíšte mi pranostiky v správnom tvare, určite zviera a strom, vystrihnite jednotlivé diely skladačky, poskladajte a nalepte ich na papier. Poskladaný obrázok podpíšte, pridajte váš vek a poštovú adresu.

Javec Mišo

Váš kamarát jazvec Mišo

„Malý darček za správne odpovedané otázky a poskladaný obrázok posielam:
Vlad'ke Sirotovej zo Šumiaca.“

Pospájaj správne májové pranostiky. Vieš čo znamenajú?

Chladný máj	- bude žito ako háj.
Májové blato	- pre ovocie raj.
Suchý marec, mokrá máj	- pre hospodára zlato.

Poznáš zviera a strom?

Cez zimu čerpá zo svojich letných a jesenných zásob.

Je to?

- Vydra riečna
- Veverica stromová
- Kuna lesná

Rastie v lesoch a hájoch, často na skalnatých miestach.

Kvitne od apríla do mája.

Je to?

- Breza bradavičnatá
- Buk lesný
- Pagaštan konský

Moja adresa je:

javec Mišo
redakcia časopisu Lesník
Námestie SNP č.8
975 66 Banská Bystrica

Kalendár akcií

24.5.- 25.5.2012

Demo Green
Medzinárodná výstava technológií
pre starostlivosť o zeleň
Vyškov (ČR)

27.5.2012

Farmárske trhy
Agrokomplex Nitra

1.6. - 2.6.2012

Bratislavské zberateľské dni
9. medzinárodný zberateľský veľtrh
Incheba Bratislava

9.6. – 10.6.2012

Výstava psov Grand Prix Slovakia
Agrokomplex Nitra

12.6. – 14.6.2012

Aqua 2012
19. ročník medzinárodnej výstavy vodného hospodárstva, hydroenergetiky a ochrany životného prostredia, komunálnej techniky a rozvoja miest a obcí
Trenčín

Opustili nás

Milan Huboňa 62 rokov,
Bývalý pracovník ES Tornaľa

Ján Boroš, 67 rokov,
Bývalý pracovník LS Ratková

Češť ich pamiatke.

Pracovné jubileá

Máj 2 0 1 2

Odchod do starobného dôchodku

Ing. Janík František,
personalista – OZ Liptovský Hrádok

Odchod do invalidného dôchodku

Ing. Maďar Vladimír,
vedúci LS, LS Zborov – OZ Prešov

Životné jubileá

Máj 2 0 1 2

50 rokov

Černý Jozef,
vedúci LO, LS Šaštín – OZ Šaštín

Ing. Vacho Ján,
referent obchodu – OZ Palárikovo

Plevka František,
referent MTZ a nákupu – OZ Palárikovo

Cafik Dezider,
vedúci LO, LS Gabčíkovo – OZ Palárikovo

Szász Gabriel,
vedúci LO, LS Podhájska – OZ Palárikovo

Vojtela Roman,
vedúci LO, LS Hrušov – OZ Topoľčianky

Marko Anton,
vedúci LO, LS Topoľčianky – OZ Topoľčianky

Čampiš Dušan,
vedúci LO, LS Nitrianske Pravno – OZ Prievidza

Belák Pavol,
vedúci LO, LS Stará Bystrica – OZ Čadca

60 rokov

IFlamík Ján,
vedúci LO, LS Holíč – OZ Šaštín

Polakovič Jozef,
vedúci LO, LS Oravský Podzámok – OZ Námestovo

Ing. Koreň Ján,
referent obchodu a referent poľovníctva – OZ Slovenská Ľupča

Ing. Kubiš Jozef,
referent TPV – OZ Revúca

Ing. Zmoray Karol,
technolog prípravy výroby – OZLT Banská Bystrica

Ing. Fodor Peter,
technolog riadenia výroby – OZLT Banská Bystrica

Helena Turská

Vážení kolegovia lesníci, priatelia poľovníci,

dovoľte mi aby som vám oznámil, že na www.trubaci.sk sú zverejnené propozície **Celoslovenskej súťaže v hre na lesnicu a poľovnícky roh**, ktorá sa uskutoční **2.6.2012** v Manínskej Tiesňave neďaleko považskej Bystrice. Vyhlasovateľom súťaže je Slovenský poľovnícky zväz v spolupráci s Klubom trubačov SR. Organizátorom súťaže je RgO SPZ Stredné Považie, OPK Považská Bystrica a Televízna relácia Halali.

Na súťaž pozývame všetkých aktívnych trubačov z vášho lesného závodu, alebo lesnej správy. Ako diváci sú samozrejme vítaní všetci záujemcovia. Súčasťou súťaže je aj koncert na námestí v Považskej Bystrici, na ktorom vystúpia nielen slovenské, ale aj zahraničné súbory.

Ing. Edmund Hatiar
predseda Klub trubačov SR

Jubilejná 10. sezóna otvorenia Lesníckeho skanzenu

Slávnostné lesnice trubačov, Strednej lesníckej školy J. D. Matejovie z Liptovského Hrádku a zvukový signál historickej parnej lokomotívy z Čiernohronskej železnice, privítali okolo 2500 účastníkov otvorenia tohoročnej jubilejnej 10. sezóny v Lesníckom skanzene vo Vydrowskej doline. Moderátorka podujatia, vedúca Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene Mgr. Ľubica Miľanová, privítala v mene organizačného štvorlístka (LSR, š.p. Banská Bystrica, obec Čierny Balog, Občianske združenie Vydra, Čiernohronska železnica) čestných hostí a všetkých prítomných. Vo svojom príhovore spomenula skutočnosť, že lesnícky skanzen je lesníckym múzeom v prírode a v máji si lesnícka a múzejná obec pripomenú 85 rokov slovenského lesníckeho múzejníctva. Vyzdvihla osobnosť Ing. Juraja Martinku - lesníka a múzejníka, ktorého súčasťou každodennej práce bolo uchovávanie histórie a pestovanie lesníckych tradícií, ktoré sú v dnešnej dobe súčasťou práce s verejnosťou LSR, š.p. Týmto odkazom sa naplňajú poslanstvá významných osobností predchádzajúcich lesníckych generácií.

Hlavný príhovor predniesol poverený generálny riaditeľ Sekcie lesného hospodárstva a spracovania dreva MP a RV Ing. Ján Mizerák, ktorý zároveň symbolicky otvoril pomyslenú vstupnú bránu Lesníckeho skanzenu vo Vydrowskej doline. Predseda SLsK Ing. Jaroslav Šulek po šiesty krát oficiálne vyhlásil Anketu o cenu J. D. Matejovie pre rok 2012.

Prvý máj 2012 bol zároveň dňom ukončenia 6. ročníka Lesníckych dní, ktoré pod heslom „Kde je les tam je život“ prebiehali od 19. apríla na rôznych miestach Slovenska. Oživením programu bol akt posvätenia Lesnej kaplnky, ktorý vykonal miestny farár z Čierneho Balogu Miloš Gazdík.

Nielen pekné slnečné počasie, ale hlavne hudobné vystúpenia country kapiel Vodopád z Brezna a Bruno Junit z Ostravy prispeli k spokojnosti a pohode všetkých návštevníkov Vydrowskej doliny.

*Milan Longauer
Foto: Boris Pekarovič*

